

Noora Marttila

KIRJASTO NUORILLE
Ohjattua toimintaa uudessa
toimintaympäristössä

Opinnäytetyö
Kansalaistoiminta ja nuorisotyö

Marraskuu 2013

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Mikkeli University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>	<p>Opinnäytetyön päivämäärä</p> <p>20.11.2013</p>
<p>Tekijä(t) Noora Marttila</p>	<p>Koulutusohjelma ja suuntautuminen Kansalaistoiminta ja nuorisotyö</p>
<p>Nimeke</p> <p>Kirjasto nuorille – Ohjattua toimintaa uudessa toimintaympäristössä</p>	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Sosiaalinen kirjasto on käsite, jonka mukaan kirjasto tilana voi tarjota toimintaympäristön ihmisille kohtauspaikkana ja paikkana, jossa voi harrastaa. Julkisen tilana se voi olla myös ympäristö, jossa muiden alojen ammattilaiset, tässä tapauksessa erityisesti nuorisotyöntekijät, voisivat järjestää ja toteuttaa toimintaa, joka houkuttaisi nuoria, ja josta olisi hyötyä molemmille tahoille.</p> <p>Mikkelin pääkirjastolla alkoi nuorille suunnattu Kirjastoklubi, joka toimii kehittämisopinnäytteeni toiminnallisena osana. Suunnittelu ja toteutus tapahtuivat yhteistyössä ohjaajakaverini kanssa. Toiminta alkoi syksyllä 2012, mutta toiminnallinen osuus käsittelee ajanjakson tammikuusta toukokuun alkuun 2013. Opinnäytteeni tarkoituksena on selvittää, minkälaista tekemistä nuorille voidaan järjestää ja toisaalta millaisesta tekemisestä nuoret itse ovat kiinnostuneita kirjastossa.</p> <p>Opinnäytteessäni avaan paitsi sosiaalisen kirjaston käsitettä ja kirjastoa toimintaympäristönä, myös hiukan nuorisotyön historiaa ja nykypäivää, jonka avulla perustellaan, miksi nuorisotyötä voitaisiin entistä enemmän järjestää myös kirjaston tiloissa. Viitekehyksessä avaan myös nuoruutta ja siihen liittyviä kehitystehtäviä. Näiden lisäksi avataan myös moniammatillisen yhteistyön käsitettä, jota sosiaalinen kirjasto parhaimmillaan voi olla.</p> <p>Opinnäytteessäni kerrotaan hiukan jokaisesta Kirjastoklubi- kokoontumisesta, sekä mahdollisesti niistä saaduista kommentteista sekä tilanteista. Palautetta kerättiin nuorilta palautekysymyksillä, jotka nuorten tuli poimia Kirjastoklubin Facebook-ryhmästä. Lisäksi palautetta kyseltiin muutamien muiden kertojen yhteydessä ja nuoret olivat varsin suoria palautteen kanssa kertojen sisällöstä.</p> <p>Nuoret kokivat Kirjastoklubissa käymisen mukavaksi. Erityisesti tytöt arvostivat yhteishenkeä ja tiivistä porukkaa. Tällaiselle toiminnalle näyttäisi olevan kysyntää, kunhan nuoret saadaan siitä kiinnostumaan. Toiminta jatkui syksyllä 2013, jolloin mukaan tuli muutamia uusia nuoria.</p>	
<p>Asiasanat (avainsanat) sosiaalinen kirjasto, yhteisöllisyys, sosiaalinen pääoma, nuoruus, nuorisotyö, moniammatillinen yhteistyö</p>	
<p>Sivumäärä 37 + 5</p>	<p>Kieli Suomi</p>
<p>Huomautus (huomautukset liitteistä)</p>	
<p>Ohjaavan opettajan nimi Kirsi Purhonen</p>	<p>Opinnäytetyön toimeksiantaja Mikkelin kaupunginkirjasto – Etelä-Savon maakuntakirjasto</p>

DESCRIPTION

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>		Date of the bachelor's thesis 20.11.2013	
Author(s) Noora Marttila		Degree programme and option Civic activities and Youth Work	
Name of the bachelor's thesis Library for the young people – Structured activity in the new operational environment			
Abstract <p>Social library is the idea that library as a space can offer active environment for people as a meeting place and a place where you can spend time. As a public place it can also be environment where different professions, in this case youth workers, could organise and execute activity. This would get young people's attention and it would give benefits for both youth work and library.</p> <p>In the main library of Mikkeli started Library Club which is the active part of my thesis. Planning and execution were made together with my mentor colleague. The activity started in autumn 2012 but the activity part includes the timespan from January to early May 2013. The purpose of my thesis is to clarify, what kind of activity can be planned for young people and on the other, what kind of activity young people are interest of in the library.</p> <p>In thesis I open the concept of social library and library as operational environment. Also the youth work's history and the mission are opened to explain, why youth work should be done more in libraries. In the frame of reference I also go through youth and the advancement missions which are included to this period of time. And to say more, I also go through the concept of multi-professional cooperation of which social library can be in its best way.</p> <p>In this thesis I tell of each gathering of Library Club and possibly about the comments and feedback that time might have gotten from the young people. The feedback was collected from young people with questions which they were able to pick from Library Club's own Facebook group. Furthermore feedback was gathered couple times more by asking and usually young people were quite honest and direct with the feedback if they liked the content of the gathering or not.</p> <p>Young people felt that coming to the Library Club was good experience. Especially girls appreciated solidarity and tight group. This kind of activity seems to be needed especially when you get young people interested of it. In autumn 2013 the Club activity continued and we got git couple new participants.</p>			
Subject headings, (keywords) social library, communality, social equity, youth, youth work, multiprofessional co-operation			
Pages 37 + 5	Language Finnish	URN	
Remarks, notes on appendices			
Tutor Kirsi Purhonen		Bachelor's thesis assigned by the city library of Mikkeli	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	1
2	NUORTEN MAAILMA JA NUORISOTYÖ.....	2
2.1	Nuorisotyön historia	3
2.2	Nuorisotyön tehtävät.....	4
2.3	Nuoret ja mielenkehitys	5
3	KIRJASTONUORISOTYÖN RAKENTUMINEN.....	7
3.1	Yhteisöllisyys	7
3.2	Sosiaalinen pääoma	8
3.3	Moniammatillinen yhteistyö.....	10
3.4	Kirjaston rooli yhteiskunnassa.....	12
4	SOSIAALISEN KIRJASTON TOIMINTA SUOMESSA JA MAAILMALLA .	12
4.1	Sosiaalinen kirjasto yleisesti.....	13
4.2	Sosiaalista kirjastoa Suomessa	14
4.3	Sosiaalista kirjastoa muissa Pohjoismaissa	15
4.4	Sosiaalista kirjastoa Yhdysvalloissa ja Kanadassa.....	16
5	TOIMINTA JA TOTEUTUS.....	17
5.1	Tavoite ja kohderyhmä	17
5.2	Syyslukukausi 2012 ja KirjastoParkki.....	18
5.3	Kirjasto ja haasteet.....	19
6	KIRJASTOKLUBIN KEVÄT 2013	20
6.1	Kuusenkaristajaiset	21
6.2	Kirjastoseikkailu	21
6.3	Ystävänpäivä-teema.....	22
6.4	Laskiainen.....	23
6.5	Tortilla-ilta.....	23
6.6	Piirtäminen.....	24
6.7	Kirjasto-olympialaiset.....	25
6.8	Flash Mob ja elokuvan kuvaaminen	25
6.9	Leivonta	26
6.10	Yökirjasto	26
7	TOTEUTUKSEN ARVIOINTI	27

8	POHDINTA	30
	LÄHTEET.....	35
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Nuorisotyön kentällä tapahtuu tällä hetkellä paljon muutoksia. Pelkkä nuorisotalo ei ole enää se taho, joka tavoittaa nuoria. Tänä päivänä tunnutaan kaipaavan enemmän yhteisöllisyyttä ja sen tuomia mahdollisuuksia. Vaikka nuorisotalotoiminta on julkista ja yleisessä käytössä, ei se tavoita läheskään kaikkia tahoja, joita se voisi. Osa syynä voidaan pitää sitä, että yleisesti nuorisotalo tavoittaa nuoria, ja heitäkin vain tiettyyn ikään asti. Toisaalta nuorisotalo, niin kuin mikä tahansa muukin paikka, houkuttelee vain tietyn osan nuorista.

Yhteiskunnassamme tarvittaisiin tila, jonne aivan kaikki ovat tervetulleita. Tällaisen tilan ei pidä jättää ketään ulkopuolelle minkään perusteen, kuten iän, sukupuolen tai varallisuusasteen takia. Tässä suhteessa kirjasto on hyvä paikka, koska se ei sulje ketään ulkopuolelle. Näin ollen yhteisöllisyyttä voisi toteuttaa kirjastossa laajemminkin.

Kirjastoissa tapahtuu muutos, jota voidaan epävirallisesti kutsua nimellä sosiaalinen kirjasto (social library). Tällä tarkoitetaan kirjastojen toiminnan muuttumista aktiivisemmaksi ja toiminnallisemmaksi. Tarkoituksena on houkuttaa näin kirjaston käyttäjiä viihtymään ja viettämään aikaa kirjastoissa. Kirjastoista halutaan paikkoja, joissa voidaan harrastaa, järjestää erilaisia harrasteryhmiä sekä kohdata ja tavata muita ihmisiä.

Suomessa, kuten muuallakin maailmassa, sosiaalisen kirjaston käsite on melko uusi. Kirjastoissa on jo vuosia järjestetty erilaisia tapahtumia, kuten satutunteja lapsille sekä erilaisia kirjallisuustapahtumia ja kirjailijatapaamisia, jotka voitaisiin laittaa sosiaalinen kirjasto-nimikkeen alle. Käsite itsessään ei ole kuitenkaan vakiintunut ja yleisesti tunnustettu työmuoto. Sana kehittyi Yhdysvalloissa, kun viime vuosien aikana tehtyjä toiminnallisia kokeiluja alettiin kutsua social library-nimellä.

Nuorisotyön näkökulmasta käsitettä tarkasteltaessa sosiaalinen kirjasto antaa hyvät edellytykset nuorisotyön ammattilaisille työskennellä kirjastossa. Nuorisotyöntekijöillä on hyvät työkalut ja taidot nuorten kohtaamiseen. Toisaalta puolestaan kirjaston henkilökunnalla on omat taitonsa tiedonhaun ja informaation käsittelyssä. Näiden kahden alan ammattilaisten välisellä yhteistyöllä on suuret voimavarat. Näkisin, että toimimalla yhteistyössä keskenään, molempien alojen ammattilaiset hyötyisivät siitä.

Mahdollisuus olisi tavoittaa kenties niitä nuoria ja ryhmiä, joita aiemmin kumpikaan ei ole tavoittanut. Omakohtaisesti en itse ollut ikinä niitä nuoria, joita nuorisotaloilla käyminen kiinnosti, ja en usko kaikkien nuorien olevan sitä myöskään tänä päivänä. Siksi itse kokisin, että toimiminen niin sanotusti ”uusissa tiloissa” voisi aktivoida nuoria uudella tavalla.

Opinnäytteeni tarkoituksena on tutkia ja kehittää kirjastonuorisotyötä. Ajatuksenani on kehittää, luoda ja toteuttaa erilaisia toimintamuotoja, joita voitaisiin hyödyntää sosiaalisen kirjaston ja näin uusien käytäntöjen luomisen saralla. Olen kuullut ohimennen keskustelua siitä, kuinka muun muassa kirjastoista halutaan toiminnallisempia. Opinnäytteeni osalta haluan selvittää, kuinka Kirjastoklubin kaltainen toiminnallisuus onnistuisi. Kohderyhmänäni ovat erityisesti nuoret, sillä useiden tutkimusten, kuten Jaana Koskisen (2012) tekemän Pro Gradu-työn mukaan nuoret ovat etääntyneet kirjastoista. Erityisesti pojat ovat Koskisen tutkimuksen mukaan etääntyneet lukuharrastuksesta ja kirjastoista. Tavoittaakseen nuoret kirjastojen on kilpailtava sosiaalisen median ja tekniikan kanssa. (Koskinen 2012, 1 – 3.)

Tavoitteenani on testata ja toteuttaa kehitysideoita Mikkelin pääkirjastolla pidettävässä Kirjastoklubissa, jossa toimin toisena ohjaajana. Opinnäytteeni käsittelee kevätkauden 2013, tammikuusta toukokuun alkuun. Tänä ajanjaksona klubikertoja on kaiken kaikkiaan 13, joissa pyrimme kokeilemaan mahdollisimman paljon erilaisia ideoita ja niiden toimivuutta sekä nuorten parissa että kirjaston tarjoamien tilojen puitteissa. Tämä toteutettiin niin, että yhdessä ohjaajakaverini kanssa suunnittelimme kerrat, ja kokeilimme niiden toimivuuden nuorten kanssa. Mukana toiminnassa oli 6-8 tyttöä kerrasta riippuen. Näistä kerroista on koottuna lyhyet kuvaukset siitä, mitä milläkin kerralla tehtiin.

2 NUORTEN MAAILMA JA NUORISOTYÖ

Jotta sosiaalisen kirjaston merkitystä ja sen antamia mahdollisuuksia voitaisiin paremmin ymmärtää, on syytä tarkastella nuorisotyötä, nuoruutta ja nuoria itsessään. Kun tietää historian ja sen vaikutukset nykyhetkeen, pystyy myös suuntaamaan ja ideoimaan tulevaisuutta. Lisäksi se antaa pohjan siihen, kuinka yhteisöpedagogit ja muut nuorisotyön ammattilaiset voisivat tehdä töitä kirjastossa.

2.1 Nuorisotyön historia

Suomalaisen nuorisotyön juuret ovat yhteydessä kirkon toimintaan. Kirkko on nähty tahona, jonka toimenkuvaan nuorten kohtaaminen on vahvasti liitetty. Jo keskiajalta lähtien kirkko on toiminut nuorisotyön tekijänä, jonka toiminnan pääpaino on ollut pyhäkouluissa ja niiden tarjoamissa opeissa. Keskiajalla, aivan toiminnan alussa kirkolla ja valtiolla oli kasvava huoli koulupoikien pahoja tapoja kohtaan. Tämä sai aikaan kimmokkeen koota yhteen nuoria miehiä, jotka kokivat ja tiedostivat jollakin tasolla kuuluvansa samaan ryhmään. Tuolloin yhteisöllisyyden käsitettä ei ollut vielä mietittynä. (Nieminen 1995, 16 - 25.)

Vuosisatojen kuluessa rippikoulu- ja pyhäkoulutoiminta pitivät vakaan jalansijan suomalaisen yhteiskunnan ja nuorten sivistäjänä. Kristilliselle pohjalle perustunut nuorisotyö jatkoi kehittymistään, ja ne saivat rinnalleen myös muunlaista nuorisotyötä. 1900-luvun alussa valtiolta tunnisti myös Suomessa toimineiden nuorisjärjestöjen toiminnan ja antoi niille määrärahaa. Kristillispohjaisten ja niin sanotusti maalliselta pohjalta lähteneiden nuorisoliikkeiden välillä oli eroja johtuen erilaisesta maailmankatsomuksesta. Kuitenkin nähtiin, että uskonto, kasvatusta ja politiikka kietoutuivat toisiinsa normaalissa elämässä, vaikka eri ryhmien ratkaisumallit erosivatkin toisistaan. (Nieminen 1995, 16 - 25, 98 - 100.)

Suomen itsenäistymisestä lähtien nuorisotyö on kokenut monenlaista murrosta. Sisällissodan aikaan kansakunta jakautui kahtia, mikä vaikutti myös nuorisotyöhön. Partio-toiminta saapui Suomeen 1900-luvun alussa. Kokonaisuutena 1900-luvun aikana syntyi muitakin nykyisellään tunnettuja nuorisoryhmiä, kuten 4H sekä kerhotoiminta ja sen kehittäminen lähemmäs nykyistä muotoaan. (Nieminen 1995, 102, 117.)

Historia nuorisotyön kentällä on pitkä ja monivivahteinen. Siihen liittyvien tutkimusten haaste on ollut, että varsinaista aikaa suomalaisen nuorisotyön alkamiseen ei osata kertoa. Vaikka rippikoulutoiminnalla on ollut pisimmät juuret suomalaisessa yhteiskunnassa, niin sana ”nuorisotyö” esiintyy ensimmäisiä kertoja raittius- ja nuorisoseuraliikkeen yhteydessä vuonna 1902. Käsite on kuitenkin jatkanut kehitystään, eikä sille voida antaa yhtä yksittäistä selitystä. Nykypäivään siirryttäessä nuorisotyö on kuitenkin onnistunut toimimaan nuorison kanavana ja pystynyt eriyttämään nuorison omaksi ryhmäkseen. Tämän lisäksi vuosien saatossa on huomattu, mitä kaikkea nuo-

ruuteen on sisältynyt. On huomattu, kuinka nuori tässä vaiheessa toisaalta tarvitsee kontrollia, mutta myös rohkaisua ja ennakkoluulottomuutta. (Nieminen, 1995, 410 - 411.)

2.2 Nuorisotyön tehtävät

Avartti, kunnallinen nuorisotyö, 4H, tyttö- ja poikatyö, etsivä nuorisotyö sekä partio, muutamia tahoja mainitakseni. Nuorisotyön kenttä on laaja, samoin sen tarjoamat mahdollisuudet. Laajuuden lisäksi nuorisotyön kenttä on myös nopeasti muuttuva. Kaiken edellä mainitun lisäksi toimijat kentällä ovat itsenäisiä ja näin ollen toisistaan riippumattomia. Tällaisessa toimintaympäristössä voisi ajatella olevan hankala löytää yhteistä toimintapohjaa.

Vaikka nuorisotyön kenttä onkin laaja ja moninainen, on kuitenkin olemassa neljä yleistä tehtävää, jotka koskettavat kaikkia nuoria tavoitettavia toimijoita. Näitä käyttäessä on kuitenkin otettava huomioon, että nuorisotyötä tekevillä organisaatioilla on oikeus määritellä tehtävänsä itse. Nieminen (2007, 22) toteaa nuorisotyön historiaan kohdistuneen tutkimustyönsä jälkeen, että nuorisotyöstä on erotettavissa neljä yleistä tehtävää, eli funktiota. Nämä tehtävät ovat sosialisatiefunktio, personalisatiefunktio, kompensatiefunktio sekä resursointi- ja allokointifunktio. (Nieminen 2007. 22 - 23.)

Sosialisatiefunktiolla tarkoitetaan sosialisatiota, eli nuoren liittämistä (ympäröivän) kulttuurin, yhteiskunnan sekä lähiyhteisön jäseneksi. Perinteisellä mielellä sosialisatio ymmärretään ympäröivän yhteiskunnan sisällä hyväksi todettujen arvojen ja normien sekä erilaisten käyttäytymismallien siirtämistä tuleville sukupolville. Nykyisellään on kuitenkin hyvä tiedostaa, millainen rooli nuorilla on myös yhteiskunnan uudistamisessa ja kehittämisessä. Lisäksi on huomioitava myös se, ettei nuorisotyö ole ainut sosiaalisatiota opettava taho. Tärkeää on tiedostaa, mikä on nimenomaan nuorisotyön parhain osa-alue. Ja yhtenä tärkeimpänä on pidetty poliittista sosialisatiota. Sillä tarkoitetaan nuorten kasvattamista aktiiviseen kansalaisuuteen, yhdessä päättämiseen, pienryhmätoimintaan sekä yhteiskuntatietoisuuteen. (Nieminen 2007. 23 - 24.)

Personalisatiefunktiolla puolestaan tarkoitetaan nuoren ihmisen itsenäistä kehitystä. Siihen liittyy nuoren kasvaminen kohti aikuisuutta. Persoonan kehityksen kannalta on tärkeä tiedostaa yksilön ainutlaatuisuuden tunnistaminen, tunnustaminen ja sen tuke-

minen. Nuorisotyö ei ole tälläkään alueella ainoa nuorta ohjaava instituutio. Tärkein tekijä nuorisotyöllä on se, että nuori on toiminnassa mukana vapaaehtoisesti. Tämän erityispiirteen ansiosta nuorten tarpeiden kuuleminen ja kunnioitus ovat ensisijaisen tärkeitä. Tällöin huomioitavat asiat ovat tärkeänä osana nuorisotyön rakentamaa toimintaympäristöä. Tätä funktiota toteuttaessa nousee yleensä ristiriita, sillä valtiovalta odottaa nuorisotyön tukevan muun muassa yhteiskunnallista osallistumista ja äänestysaktiivisuuden edistämistä. Nuorisotyöntekijä sen sijaan näkee, että nuori tarvitsee lämpöä ja henkilökohtaisen elämän vahvistamiseen liittyviä elämäkokemuksia. Riippuen siitä, miltä kannalta funktiota tarkastelee, pystyy nuorisotoimi tarjoamaan asioita, joita koulu ja koti eivät syystä tai toisesta pysty nuorelle tarjoamaan. (Niemi-
nen 2007. 24 - 25.)

Kolmannella yleisellä tehtävällä, kompensatiofunktiolla, tarkoitetaan kahden edellisen tehtävän, sosialisointin ja personalisointin, piirissä ilmenevien puutteiden tasoittamista. Siihen liittyy myös vaikeuksien korjaaminen. Tällä tarkoitetaan, että halutaan auttaa niitä nuoria, joilla on esimerkiksi vaikeuksia sopeutua yhteiskuntaan. Tärkeää on huomioida niitä, jotka ovat heikommassa asemassa ja jotka tarvitsevat apua. Kohderyhmään kuuluvat myös erityisnuoret. Osa nuorten tarpeista sijoittuvat nuorisotyön ulkopuolelle, mutta siinä vaiheessa työ voidaan osoittaa muille tahoille, esimerkiksi sosiaalityölle. (Niemi-
nen 2007. 25.)

Nuorisotyön neljäs ja viimeinen tehtävä on vaikuttaa yhteiskunnan nuorille asettamiin voimavaroihin sekä niiden suuntaamiseen. Tätä tehtävää kutsutaan resursointi- ja allokointifunktioksi. Nuorisotyön kentällä tätä funktiota toteutetaan niin, että nuorilla itsellään olisi mahdollisuus ja välineet vaikuttaa häntä koskeviin asioihin järjestössä, johon hän kuuluu. Näihin asioihin kuuluu muun muassa koulutus, työelämä, politiikka, asuminen sekä terveys. Poliitiikan osa-alueella kuitenkin on ollut erilainen käsitys. Pitkälti ajatellaan, että kasvatuksellinen nuorisotyö keskittyy enemmän kolmeen edellä mainittuun funktioon, kun taas nuorisopolitiikka suuntautuisi enemmän resursointi- ja allokointifunktioon. (Niemi-
nen 2007. 25 - 26.)

2.3 Nuoret ja mielenkehitys

Nuoruus on ajanjakso, joka sijoittuu ikävuosien 12–22 välille. Tyypillisesti ajanjaksolla nuoren mieli alkaa kehittyä kohti aikuisuutta ja hänen riippuvuutensa vanhempia

kohtaan vähenee. Samalla muista nuorista tulee tärkeä tukiverkosto (Aalberg & Siimes 2007, 68 - 69). Samalla, kun vanhempien rooli nuorten elämän osana vähenee, kasvaa ystävien ja muiden ihmissuhteiden rooli. Ympäröivien ihmisten roolin muuttamisen lisäksi nuoren mieli myös muuttuu. Mielenkehityksessä tapahtuu muutoksia, joiden ymmärtäminen auttaa aikuisia elämään nuorten kanssa. Myöskin Kirjastoklubiin liittyen ohjaajana on hyvä ollut tiedostaa, millaisia muutoksia nuorten mielessä tapahtuu heidän kasvaessaan kohti aikuisuutta.

Nuoren ajattelulle on tyypillistä, että aikuisen mieleen verrattuna se on kypsymätön. Ajatukset toimivat lyhytjänteisesti, eikä niitä sido samanlaiset lainalaisuudet kuin aikuisia. Se on myös nuorten rikkaus. Heidän ajattelussaan kaikki on vielä mahdollista, ja mielessä voidaankin täyttää paitsi odotuksia, myös tulevaisuuden haaveita. Tämän lisäksi tyypillisesti nuorten elämään kuuluu itsenäistyminen, jota narsistiset ajatukset auttavat. Mieli on kuin tyhjiö, jota halutaan täyttää kaikkivoivilla ajatuksilla itsestään. Ajatukset ja ihmissuhteetkin nuorilla alunalkaen pohjautuvat nuorten narsistiseen tarpeeseen kohti omaa kehitystä. Jokainen edellä mainituista ominaisuuksista on tärkeässä osassa aikuiseksi kasvamisessa, ja siksi niiden ymmärtäminen on tärkeää. Ihmiset sanovat yleensä, kuinka se unohdetaan, että kerran sitä itsekkin on oltu nuoria. Siksi tämän tiedostaminen, mitä nuoret käyvät mielessään läpi, ja mitä on myös itse käynyt aikoinaan läpi, on tärkeää. (Aalberg & Siimes 2007, 83 - 86.)

Mieli kehittyy jokaisella yksilöllisesti, mutta nuoren elämässä on havaittavissa kolme erilaista vaihetta, varhaisnuoruus (vuodet 12–14), varsinainen nuoruus (vuodet 15–17) sekä jälkinuoruus (vuodet 18–22) (Aalberg & Siimes 2007, 68 - 69). Kirjastoklubiin liittyen näistä relevantein on varhaisnuoruus, johon Kirjastonklubin osallistujat iällisesti kuuluvat. Varhaisnuoruutta erityisesti tarkastellen, on sille tyypillistä mielen kuohunta. Tuolloin nuori tajuaa kaipaavansa osittain eroon vanhemmistaan, mutta toisaalta ripustautuminen on vielä vahvaa. (Aalberg & Siimes 2007, 68 - 69.)

Nuoren mieli toimii melko mustavalkoisesti, ja ajatuksia hallitsee itsekeskeisyys. Maailmaa tulkitaan tämän itsekeskeisyyden kautta, ja nuori kokee erityisesti omat vanhempansa niin, etteivät he ymmärrä nuorten erityistä kehitystä. Muutenkin varhaisnuoruus on kuohunnan aikaa, sillä ajatukset eivät ole vielä jäsenyneet. Tässä vaiheessa elämää ystävyysuhteet ja perheen ulkopuoliset aikuiset ovat niitä, jotka parhaiten pystyvät parhaimmillaan tukemaan nuorta. (Aalberg & Siimes 2007, 68 – 69.)

3 KIRJASTONUORISOTYÖN RAKENTUMINEN

Johdannossa tulin maininneeksi sen, etteivät nuorisotalot mielestäni välttämättä tavoita kaikkia nuoria. Ollessani harjoittelussa Mikkelin kaupungin nuorisotoimella kesällä 2012 huomasin omakohtaisesti, että nuorisotalot tuntuivat houkuttelevan tietyn oloista nuortenryhmää. Nuorisotalon asiakkaista suurin osa oli mopon/skootterin omistavia poikia. Se sai miettimään, missä ovat muut nuoret?

Kirjastonuorisotyö voisi mahdollisesti tavoittaa niitä nuorten ryhmiä, joita nuorisotalot nykyisellään eivät välttämättä pysty tavoittamaan. Ja mahdollisesti vakiintuessaan se pystyisi toimimaan yhtenä osana nuorisotyötä. Seuraavaksi on avattu niitä osatekijöitä, joita monipuoliseen kirjastonuorisotyöhön ajattelen kuuluvan.

3.1 Yhteisöllisyys

Yhteisöllisyyttä ilmenee kaikkialla yhteiskunnassa. Sitä on kansalaisjärjestöissä, työpaikoilla ja yhdistyksissä. Teoreetikoiden mielestä yhteisöllisyys on ollut menneinä vuosina melko heikko, mutta nykyisellään yhteisöllisyys on jälleen noususuhteessa. Hautamäki (2005, 7) selventää tätä Hirschmannin heiluriteorialla, jossa heilurin toisessa päässä on poliittinen osallistuminen ja toisessa omiin asioihin keskittyminen. Poliittisen osallistumisen aikana ihmiset osallistuvat yhteisten asioiden hoitoon ja julkiseen elämään. Jossakin vaiheessa siihen kuitenkin petytään ja kyllästytään, jolloin siirrytään toiseen ääripäähän, jolle on tyypillistä keskittyminen yksityiselämään, hyvinvointiin ja kuluttamiseen. Näiden heiluriliikkeiden ajatellaan muuttuvan 10–15 vuoden sykleissä. (Hautamäki 2005, 7 - 8.)

Heiluriteoria voi selitellä vaihtelua, mutta se ei määritä yhteisöllisyyden historiaa. Aikoinaan Aristoteles määrittä yhteisöllisyyden ihmisen peruspiirteeksi ja osaksi hyvää elämää. Nyky-yhteiskuntaa ymmärtääkseen täytyy myös ymmärtää modernisaatiota. Modernisaatiolla tarkoitetaan yhteiskunnan monimutkaistumista ja eriytymistä. Siihen liitetään yhteiskunnan jokaisen toimintojen, esimerkiksi talouden ja kulttuurin eriytyminen. Lisäksi puhutaan myös kaupungistumisesta ja maallistumisesta. Ihmiset liikkuvat enemmän ja globaalistuminen sekä joukkotiedotusvälineet vaikuttavat osal-

taan siihen, että perinteet heikkenevät ja paikalliset ja kansalliset identiteetit muuttuvat moninaisemmiksi. (Sihvola 2005, 18 – 19.)

Nykypäivänä yhteisöt pohjautuvat merkitykseen ja identiteetin etsimiseen. Yhteiskunnassa muotoutuu uutta yhteisöllisyyttä, joka pohjaa samoihin arvoihin kun aikaisemminkin. Ero tapahtuu vain siinä, että asioita tarkastellaan eri lähtökohdista. Esimerkiksi perheyhteisö ei ole kadonnut minnekään, vaan se on muuttanut muotoaan. Myös vilkastunut kansalaisyhteiskunnan toiminta ja järjestöelämä tuovat mukanaan uutta yhteisöllisyyttä. (Hautamäki 2005, 8 – 10.)

Nuorten yhteisöllisyys on luovaa yhteisöllisyyttä. Samaa arvopohjaa olevat nuoret muodostavat pieniä ryhmiä, jotka toimivat nopeasti ja jokainen siihen kuuluva haluaa omiensa olevan ykkösiä ja niitä parhaita. Nuorten ryhmät muodostuvat eri tavoilla eri kehitysvaiheissa. Useimmiten nuoret kokoontuvat varhaisen nuoruuden vaiheen aikana massaryhmissä, joita yhdistää yhteenkuuluvuuden tunne. Ryhmä tarjoaa tunteen lisäksi mahdollisuuden kokeilla rajoja, ilmaista omia ajatuksiaan sekä purkaa erilaisia aggressioita. Varsinaisessa nuoruudessa nuorten ryhmät ovat eriytyneempiä ja niillä on olemassa jokin yhteinen ideologia kasassa pysymiseen. Kokonaisuutena nuori tarvitsee ympärilleen ryhmän kokeakseen yhteisöllisyyttä, yhteenkuuluvuutta ja mahdollisuuden kehittyä. (Aalberg & Siimes 2007, 71 - 73. Hautamäki 2005, 7 - 9. Vaaranen 2005, 114 - 115.)

Kirjastoklubi-toiminta ja muu samoihin lähtökohtiin pohjautuva toiminta voi mielestäni lisätä nuorten yhteisöllisyyttä. Kirjasto ympäristönä pystyy kokoamaan ihmisiä yhteen ja ihmisten tapaaminen on periaatteessa helppoa. Onkin ehkä enemmänkin kyse ihmisistä itsestään, hyödyntävätkö he tätä mahdollisuutta. Kirjastoklubin ja kirjastonuorisotyön mahdollisuus on vahvistaa ja luoda yhteenkuuluvuuden tunnetta. Tunnetta siitä, että kuuluu johonkin ryhmään ja yhteisöön.

3.2 Sosiaalinen pääoma

Sosiaalinen pääoma liitetään sosiaalisuuteen ja myös yhteisöllisyyteen. Käsite itsessään on melko uusi, koska se on muotoutunut ajan kuluessa, kun vanhat sosiaaliset mallit eivät ole enää riittäneet selittämään yhteiskunnassa vallinneita ongelmia. Pääoma-käsitteellä viitataan yleensä taloudelliseen toimintaan, jossa esimerkiksi sosiaali-

silla taidoilla ja resursseilla on merkitystä. Sosiaalisen pääoman käsitteellä puolestaan tarkoitetaan sosiaaliseen rakenteeseen liittyviä aineettomia ominaisuuksia. Nämä ominaisuudet liittyvät puolestaan ihmisten välillä vallitseviin verkostoihin, normeihin sekä luottamukseen. Ominaisuuksien tavoitteena on edistää vuorovaikutusta, tavoitteita sekä toimintaa. (Poikela 2005, 14.)

Sosiaalista pääomaa voidaan kasata oppimisen, kasvatuksen ja koulutuksen avulla. Tämä liittyy siihen ajatukseen, että oppimisen kautta voidaan käsitellä sosiaalista innovaatiota. Innovaatio liittyy jokaisen keksinnön syntyyn ja käyttöön, mistä se muuttuu sosiaalisesti pääomaksi. Sosiaalista muutosta tapahtuu yhteiskunnassa melko hitaasti, vaikka sitä haluttaisiin nopeuttaa. Aineellinen pääoma aiheuttaa vanhan, olemassa olevien sosiaalisen pääoman varojen rapautumista. Näin se pakottaa etsimään uusia tapoja, joilla tätä rapautumista voidaan estää. Oppimisen kannalta uutta sosiaalista pääomaa voidaan luoda kehittämällä olosuhteita ja edellytyksiä työn, koulutuksen sekä arjen yhteisöjen keskuudessa. (Poikela 2005, 16 - 18.)

Luottamus liittyy vahvasti sosiaaliseen pääomaan. Sosiaalista pääomaa syntyy oppimisen kautta. Esimerkiksi työyhteisöissä käytävää kehityskeskustelua pidetään yhtenä mahdollisuutena oppimiseen. Sosiaalisen pääoman luomiseen liittyvät tekijät ovat tekemisen, eli konkreettisen toiminnan tasolla. Tämä korostuu erityisesti ristiriita- ja konfliktitilanteissa. Tilanteissa voi syntyä progressiivista sosiaalista pääomaa, jolla tarkoitetaan, että tilanteen molemmat osapuolet ottavat siitä vastuun. Toisaalta voi syntyä regressio, jossa erityisesti tilanteessa mukana olevat tahot kokevat, ettei heillä ole voimaa vaikuttaa asioihin. (Poikela 2005, 21.)

Sosiaalista pääomaa syntyy myös nuoria lähellä olevassa ympäristössä, koulussa. Rajakaltio (2005, 128) kertoo, että kahdessa laajassa peruskouluihin kohdistetussa kehittämishankkeessa. Tutkimuksessa törmättiin yksintoimimisen työkuultuuriin. Se perustuu opettajien työn autonomiaan, eikä tällainen toimintakuultuuri tarjoa mahdollisuutta sosiaalisen pääoman syntymiselle. Kouluympäristössä sosiaalinen pääoma tarjoaisi opettajien ja muiden ammattilaisten kiinnittymisen koulu yhteisöön. Koulu yhteisössä muutokset eivät tapahdu nopeasti. Jotta koulumaailmassa pystytään kehittymään, pidettiin opettajien tunnetta vaikuttamisesta tärkeänä. Opettajien ja muiden ammattilaisten luoma sosiaalinen pääoma vaikuttaisi mielestäni siihen, että kun opetusta kehite-

tään, tarjoaa se mahdollisuuksia myös lapsille ja nuorille. (Rajakaltio 2005, 128, 147 – 148.)

Kirjastonuorisotyössä sosiaalinen pääoma voidaan liittää mielestäni ajatukseen, että ryhmä, joka toimintaan osallistuu, on vuorovaikutuksessa keskenään. Toimimalla keskenään ryhmän jäsenet luovat ympärilleen sosiaalista pääomaa. Luottamuksen ajattelun myös liittyvän toiminnan luomiseen. Ohjaajan on tärkeä saavuttaa ryhmänsä luottamus, jotta voidaan käydä tasa-arvoista vuorovaikutusta ryhmän jäsenten kesken. Luottamusta lisää myös se, että mahdolliset konfliktit pystytään selvittämään, eikä ryhmän sisällä ole ongelmia ilmaista mielipidettä.

3.3 Moniammatillinen yhteistyö

Jo aikojen alusta ihmisten kykyä yhteistyöhön on pidetty tärkeänä. Se voidaan määrittellä jo siihen ajanjaksoon, kun ihmiset elivät luolissa ja konkreettisesti tarvitsivat toisiaan selviytyäkseen vaarallisistakin tilanteista. Nykypäivän kehitys on vienyt meitä jo kauaksi niistä ajoista. Ihmisten välinen yhteistoiminta on muuttunut, ja sen myötä on tarvittu myös uusia käsitteitä niitä määrittämään. Asiantuntijoiden puheissa moniammatillinen yhteistyö alkoi esiintyä eri ammattiryhmien välisen vuorovaikutuksen kuvaamisessa 1980-luvulla, ja se vakiintui Suomessa käsitteeksi 1990-luvulla. (Isoherranen 2005, 13.)

Käsitteenä moniammatillinen yhteistyö on monella tavalla ymmärrettävissä ja sitä voidaankin lähteä käsittelemään monesta eri lähtökohdasta. Kirjastoon toiminnan kehittämässä on nimenomaan kyseessä ammattialan rajoja ylittävästä yhteistyöstä, joten käsitteen läpikäyminen on verrattain tärkeää. Riippumatta toimintaympäristöstä, korostuu moniammatillisessa yhteistyössä viisi kohtaa: asiakaslähtöisyys, tietojen ja näkökulmien yhteen kokoaminen, vuorovaikutustietoinen yhteistyö, rajojen ylittäminen sekä verkostojen huomioiminen. Kokonaisuutena pyritään luomaan yhtenäinen ajattelutapa sekä kehittää toimivaa mallia päätöksenteon, toiminnan sekä holistisen tiedon keräämiseen. (Isoherranen 2005, 14 – 15.)

Tärkeässä osassa toimivan yhteistyön luomisessa on sosiaalisesti jaettu kognitio, dialogi sekä kognitiivinen älykkyys. Sosiaalisella kognitiolla tarkoitetaan yhteisen näkemys saavuttamista. Jokainen keskustelun osapuoli puhuu tilanteesta omasta näkö-

kulmastaan. Tällöin on tärkeää, että jokainen ilmaisee oman mielipiteensä, perustele sen ja vastavuoroisesti kuuntelee toisia. Myöskin on tärkeää, että kun jokainen ammattitaho tuo omaa tietotaitoaan ryhmään ja keskusteluun, pystytään lisäksi prosessoimaan uutta tietoa. Teknologian kehityksen myötä tällaisen moniammatillisen ajatusten vaihdon aikaansaaminen on entistä helpompaa. (Isoherranen 2005, 23 – 24.)

Dialogilla tarkoitetaan vähintään kahden ihmisen tapahtuvaa keskustelua, jossa kaikki osapuolet ovat vuorollaan äänessä ja välillä kuuntelevana osapuolena. Moniammatillisessa yhteistyössä tämä liittyy siihen, että ihmiset pyrkivät dialogin avulla pyritään aikaansaamaan yhteinen ymmärrys. Useita eri mielipiteitä ja kantoja pohditaan rinnakkain, ja niiden avulla pyritään pääsemään kohti yhteistä päämäärää. Kollektiivisesta älykkyudesta on myös hyvä puhua tässä. Sillä tarkoitetaan ihmisten, välineiden sekä toimintajärjestelmien kehittyntä yhteistyötä. Kollektiivinen älykkyys on sidoksissa yhteisöihin, mutta tarvitsee toimiakseen yksilössä ilmenevää osaamista, mutta myös sosiaalisia taitoja. Siksi esimerkiksi ryhmässä tapahtuva henkilöstövaihdos todennäköisesti muuttaa ryhmän dynamiikkaa ja toimintaa ainakin hetkellisesti. Näin ollen kollektiivinen älykkyys voidaan tarkoittavan, että tietyn ryhmän välinen pitkäaikainen yhteistyö luo uusia yhteisiä toimintamalleja. (Isoherranen 2005, 25 – 27.)

Moniammatillisessa yhteistyössä on huomioitava myös mukana olevat ihmiset ja heidän roolinsa ryhmässä. Jotta yhteistyötä olisi, on oltava ryhmä, joka kommunikoi ja toimii yhdessä. Sen lisäksi, että moniammatillinen mahdollistaa tiedon integroitumisen, se mahdollistaa myös vastaamaan töiden jäykkiin ja tehottomiin rakenteisiin. Ryhmän sisällä on kuitenkin hyvä olla erilaisin roolein varustautuneita ihmisiä, jotta kommunikointi onnistuisi. Esimerkkinä tästä voidaan mainita ryhmän johtaja, joka pitää keskustelun liikkeellä ja jäsenet järjestyksessä. Hyvän ryhmän piirteisiin ajatellaan kuuluvan itseohjautuvuus, yhteinen tavoite, yhteisvastuu sekä pelisäännöt, joista on sovittu yhteisesti. (Isoherranen 2005, 110 - 111. Isoherranen, Rekola & Nurminen 2008, 86 – 87.)

Kirjaston ja nuorisotyön välinen yhteistyö tuo uudenlaista dynamiikkaa, mikäli molempien tahojen osaamista pystytään hyödyntämään. Moniammatillinen yhteistyö pysyy tarjoamaan ideoita, joita voidaan sitten soveltaa uusissa toimintakuvioissa. Ideoita voidaan myös lähteä kehittämään, kun ideoita tarkastellaan usean eri ammattikunnan näkökulmasta. Siksi se voisi olla tärkeä osa kirjastonuorisotyön rakentumista.

3.4 Kirjaston rooli yhteiskunnassa

Nykyinen maailmamme on osa tietoyhteiskuntaa, ja siihen liittyen tieto on yksi meille tärkeistä resursseista. Kirjastoilla on tärkeä tehtävä koota, järjestää sekä säilyttää ihmisten käyttöön erilaista aineistoa tiedon pakkausmuodosta riippumatta. Tieto ja myös kulttuuri on kaikille ihmisille helposti saatavilla, eikä mikään muu instituutio tarjoa samanlaista palvelua. Erityisen tärkeää on, että saatavilla olevassa aineistossa löytyy ne, joiden avulla voidaan toteuttaa kansalaisuutta, kuten lait ja hallinnon päätökset sekä tapahtumista ajan tasalla pitävät lehdet. (Ryynänen 1998.)

Yleisesti kirjastoa pidetään paikkana kirjoille. Nykyisessä yhteiskunnassa tämä käsite on tosin jo hiukan vanhentunut. Tieto ja tiedonhankinta muokkautuvat nopeassa tahdissa, ja sen tahdissa on hankala pysyä. Uutta tietoa varten rakennetaan omia virtuaalikirjastoja, ja vanhaa tietotaitoa muunnetaan digitaaliseen muotoon. Tiedonsaannin kannalta olisi suotavaa, että kirjastoissa olisi käytössä useita eri medioita, sillä esimerkiksi musiikista saatu elämys on samanarvoinen kuin lukuelämyskin. Tärkein kirjastojen toimintamalli onkin se, että aineisto on sisällöllisesti rikasta. (Ryynänen 1998.)

Sisällöllisten puolten lisäksi kirjastoilla on mahdollisuus toimia kansalaisten sosiaalisena foorumina, jossa keskusteleminen ja mielipiteiden vaihto on mahdollista julkisen ympäristön ansiosta. Kirjastolla on mahdollisuus yleisenä palveluntarjoajana tavoittaa kaikki käyttäjäryhmät (Ryynänen 1998). Näiden tehtävien pohjalta on helpompi nähdä se, millaiset mahdollisuudet kirjastoilla ja näin kirjastonuorisotyöllä voi olla. Kirjasto on paikka, jonne tieto on kerätty. Näin ollen sen rooli yhteiskunnassa on melko tärkeässä osassa. Kaikki ihmiset eivät kuitenkaan vaikuta aina tietävän, kuinka sitä tietoa voidaan hakea tai hyödyntää. Siksi kirjastonuorisotyö voisi toimia linkkinä siihen, että nuori oppisi liikkumaan ja hyödyntämään ympärillään olevaa tietoa.

4 SOSIAALISEN KIRJASTON TOIMINTA SUOMESSA JA MAAILMALLA

Kirjasto on kokenut muutoksia viimeisten vuosien aikana ja tarvetta asiakkaiden kuuntelemiselle ja uusille ideoille on. Sosiaalisen kirjaston myötä Suomessa ja maailmalla on kokeiltu monenlaisia uusia käytänteitä. Niiden perusteella on nähtävissä, että toimintaan voi yhdistää hyvinkin vapaasti mielikuvitusta käyttäen.

4.1 Sosiaalinen kirjasto yleisesti

Sosiaalinen kirjasto, social library, käsite viittaa kirjaston käyttötapaan. Kirjastoista halutaan tehdä koko kansan yhteisiä olohuoneita. Kirjastosta halutaan tehdä aktiivisempi toimintaympäristö, joka haastaa ihmisiä innostumaan ja oppimaan uutta, sekä näkemään kirjaston tarjoamat mahdollisuudet. Sosiaalinen kirjasto käsitteenä tarkoittaa kaikkien ikäryhmien huomioista, mutta opinnäytteeseen liittyen keskityn enemmän nuoriin kohdistuviin mahdollisuuksiin.

Tilana kirjastoa pidetään julkisena, kaikille vapaana tilana, jossa ihmisen varallisuudella, uskonnolla tai poliittisella näkökannalla ei ole merkitystä. Ihmiset saavat mennä kirjastoon, vaikka heillä ei varsinaisesti olisi sinne mitään niin sanotusti virallista asiaa. Kirjasto tilana tarjoaisi siis kirjojen lisäksi mahdollisuudet erilaisille keskusteluille, ohjatulle toiminnalle ja muulle ryhmätoiminnalle. Tähän on alettu kiinnittää huomiota myös arkkitehtuurissa, jossa tiloja on muokattu myös julkista käyttöä ajatellen. Sosiaalisen kirjaston ajatuksena on, että kirjaston tiloja voitaisiin käyttää ”julkisena olohuoneena”, jossa kaikki ihmiset voisivat tavata, keskustella ja tehdä. Sen vuoksi kirjaston tiloja voitaisiin pitää yhtenä mahdollisuutena nuorisotoimen ja koko kansalais-toiminnan alalla toimiville ammattilaisille. (Hokkanen 2013, 154 – 155.)

Sosiaalisesti toimivan kirjaston avulla pystyttäisiin vahvistamaan kaikkien käyttäjäkäryhmien identiteettejä sekä luoda yhteisöllisyyttä. Ammatilliselta kannalta sosiaalinen kirjasto tarjoaa loistavat mahdollisuudet moniammatilliseen yhteistyöhön ja näin ollen uusien, erilaisten käytänteiden luomiseen. Uusien käytänteiden ja toimintamallien avulla kirjastot ja nuorisotalon ihmiset pystyvät vastaamaan paremmin yhteiskunnassa vallitseviin muutoksiin. (Hokkanen 2013, 153 – 154.)

Sosiaalinen kirjasto ei ole ainoastaan erilaisia tapahtumia. Siihen liittyy myös ajatus siitä, että asiakkaiden mielipiteet otetaan huomioon esimerkiksi kirjastojen tilojen remontoinneissa ja uudistamissuunnitelmissa. Tästä esimerkkinä ovat Espoon asiakasraadit, joita avataan hiukan tarkemmin myöhemmin opinnäytteessä (Nikulainen 2011, 202 – 204, 207). Lisäksi sosiaalisella kirjastolla halutaan houkutella ihmisiä tutustumaan ympärillään olevaan aineistoon. Kirjaston materiaaleja halutaan tuoda uudella tavalla esille ihmisille. Esimerkiksi nuoria halutaan aktivoida erilaisilla oivalluskykyä

ja luovuutta testaavilla kerhoilla. Aihealueet vaihtelevat maailmalla aina matematiikasta sarjakuvaan. Monessa niistä ideana on, että niiden pitäjänä toimii joku muu kuin kirjaston henkilökunnan edustaja. Nuorten kohdalla on tärkeää saada heidät osaksi yhteiskuntaa, ei jotakin erillistä ryhmää. (Hokkanen 2013, 159 – 160.)

4.2 Sosiaalista kirjastoa Suomessa

Suomessakin sosiaalisen kirjaston nimen alle sopivaa toimintaa on ollut jo pitkään, vaikka sille ei ole ollutkaan virallista nimikettä. Esimerkiksi 90-luvun alussa Vantaan Koivukylässä kirjasto ja nuorisotoimi alkoivat yhteistyönsä. Vuonna 1990 kirjastolla ja nuorisotoimella oli yökirjasto kokeilu. Kirjastoa pidettiin auki yömyöhään ja nuorille tarjottiin ruokailumahdollisuus. Kokeilu onnistui niin hyvin, että aiemmin vierekkäin sijanneiden kirjaston ja nuorisotilan välinen tiiliseinä purettiin. Tätä yhteistilaa alettiin kutsua Kirnuksi. (Loiva 1994, 3.)

90-luvulla tällainen toiminta oli melko ennen kuulumatonta, ja Loiva (1994) kirjoittaakin Kirnussa töissä olleet olivat saaneet kritiikkiä ulkopuolisilta siitä, että työntekijät ovat tekemässä töitä niin sanotusti ohi heidän oman ammattinimikkeensä. Kuitenkaan tässä tapauksessa ei ilmennyt ristiriitoja ammattikenttien välillä. Asiakaspalvelua pidettiin kuitenkin kaikkia koskevaksi toiminta-alueeksi. Kirnu pystyi myös työllistämään nuoria lyhyiksi ajanjaksoiksi ja parhaiten Kirnussa onnistuttiin järjestämään erilaista järjestötoimintaa. Vaikka Kirnu ei tavoittanut nuoria viettämään aikaa paikassa, se tarjosi kuitenkin vapaaehtoistyötä ja kokemusta. (Loiva 1994, 34 – 38.)

Espoon kirjastojen toiminta on hyvä esimerkki kirjastoissa tapahtuvista muutoksista lähempänä nykypäivää. Syksyllä 2009 aloitettiin vapaan sivistystyön toimialan johtajan Piia Rantalan kannatuksesta asiakasraadit, joiden tarkoituksena oli määrittellä kirjastojen ja muiden palveluiden kehitystä asiakkailta itseltään kuultuna. Aluksi toiminta lähti hiukan kankeasti liikkeelle, koska kirjastohenkilökunta ei pitänyt niitä välttämättöminä. Erilaisten asiakaskyselyiden ja valtakunnallisten tutkimusten tulosten mukaan asiakkaat vaikuttivat tyytyväisiltä ja kehittämisehdotuksia ei ollut. (Nikulainen 2011, 194 - 195.)

Kun pilottivaihe oli saatu päätökseen, asiakasraadit tuotiin osaksi kirjastojen tulospalkkiojärjestelmää. Näissä raadeissa ilmeni toivomuksia, kuinka kirjastoa voitaisiin

kehittää. Esimerkiksi e-kirjojen lukulaitteita toivottiin lainattaviksi. Lisäksi toivottiin tapahtumia, kursseja, vapaaehtoisten pitämiä kursseja ja muutenkin yhteisöllisyyttä. Tätä raatien jäsenet olivat nähneet näitä suurissa aluekirjastoissa. (Nikulainen 2011, 197, 199.)

Tähän liittyen Keski-Espoon Entressen aluekirjastossa järjestettiin asiakasraati maa-hanmuuttonuorille. Pitäjien odottamien ehkä kolmen nuoren sijaan yllätykseksi saapui kolmisen kymmentä nuorta. Nuoret toivoivat kirjastoon muun muassa lisää elokuvia, tietokoneita, pelejä sekä kuulokkeita. Lisäksi nuoret toivoivat tapahtumia, kuten Kirjasto Gaalan ja kokkailupäivän. Näitä toivomuksia on toteutettu parhaan mukaan, ja keväällä 2011 nuoret saivat myös Kirjasto Gaalan. (Nikulainen 2011, 199 - 200.)

Kokonaisuutena asiakasraatien keskusteluissa ilmenneitä parannuksia oli pikku hiljaa toteutettu kaikkialla. Lisäksi asiakasraadit toimivat myös kirjaston palvelujen markkinoinnin välineenä. Sen kautta on löytynyt uusia asiakkaita kirjaston palveluille, kuten Lainaa kirjastonhoitaja- palvelulle. Näiden lisäksi kirjasto on käyttänyt raateja esimerkiksi uudistamissuunnitelmien testauksessa. Näin toimittiin esimerkiksi Espoon Sellossa, jossa raatilaiset testasivat uutta palvelujen sijoittelua. Vaikka kirjastohenkilökunta toteaa, että asiakasraadeista saatiin melko samoja vastauksia kuin asiakaskyselyissä, koettiin raadeissa ollut yhteisöllisyys tärkeäksi. (Nikulainen 2011, 202 – 204, 207.)

4.3 Sosiaalista kirjastoa muissa Pohjoismaissa

Drammerin (Norja) kirjaston yökirjasto nuorille. Tähän liittyen on pidetty mielessä, että yöllinen tai muu kuin normaali aukioloaika houkuttaa nuoria paikalle. Kyseisessä tapahtumassa tarjottiin pitsaa ja limua, mahdollisuus pelata erilaisia pelejä ja oman ikäistä seuraa. Yö ei kuitenkaan ollut vain pelkkää pelaamista, vaan paikalle oli saatu paikallisesta pelifirmasta kertomaan pelien suunnittelusta. (Almgren & Jokitalo 2010, 137 – 138.)

Tanskan Horsensin kirjasto puolestaan käytti hyväkseen festivaalihenkeä. He järjestivät kilpailun, jossa ennakkoon ilmoittautuneiden joukkueiden oli mahdollisuus voittaa liput Roskilde festivaaleihin. Joukkueiden tuli festivaalivaatteisiin pukeutuneina ra-

kentaa kaunein ja huomiota herättävin leiri. Tämän jälkeen tuomaristo valitsi voittajan. (Almgren & Jokitalo 2010, 138.)

Oslon pääkirjastossa on tehty tutkimusta siitä, kuinka sosiaalinen kirjasto on vaikuttanut alueen asukkaiden elämään. Aiemmin alueilla oli tehty tutkimusta, että kirjasto toiminta teki koko kaupungista vahvemman. Norjassa kirjasto nähtiin tekijäksi, jonka avulla pystyttiin lisäämään aktiivista kansalaisuutta ja se tasa-arvoistaa kansalaisten välisiä mahdollisuuksia. Erityisen tärkeää tämä oli maahanmuuttajien kohdalla, jotka jo kielen opetteluun takia tarvitsivat apua enemmän. Kirjastossa järjestettiin niin, että kävijöiden kynnystä kysyä madallettiin, ja kirjastoista tehtiin enemmän koko kansan olohuoneita, jossa myös toisilleen vieraat ihmiset uskalsivat paremmin lähestyä toisiaan. (Svanhild & Audunson 2010).

4.4 Sosiaalista kirjastoa Yhdysvalloissa ja Kanadassa

Kirjasto 2011 (Almgren & Jokitalo, 2010) – kirjassa esitellään ja kerrotaan monista eri puolilla maailmaa toteutetuista nuorille suunnatuista tapahtumista ja ideoista. Esimerkiksi vuonna 2010 helmikuussa Prinsessapäiväkirjojen kirjoittaja Meg Cabot julkaisi Twitterissä koottavalle kirjalle ensimmäisen lauseen. Tämä oli BBC:n tuotantoon kuuluva, mutta Iowa Cityn yleinen kirjasto rohkaisi nuoria jatkamaan tarinaa ja tarjosi opastusta teknisten sovellusten ja Twitterin käytössä. Valmiista tarinasta tullaan kookemaan äänikirja, joka voidaan sitten ladata netistä. (Almgren & Jokitalo, 2010. 140).

Vancouverissa Kanadassa kaupunginkirjasto järjestää joka vuosi loma-aikaan noin sadalle nuorelle kirjoittamiseen ja kirjallisuuden perehdyttävän päiväleirin. Ryhmät olivat 11–13-vuotiaille sekä yli 14-vuotiaille. Kuuden tunnin päivien aikana käydään läpi kirjantekoprosessi sekä osallistutaan työpajoihin ja kuunnellaan puhujia, joiden vetäjinä toimii tunnettuja kirjailijoita. Samalla tutustutaan kirjaston toimintaan ja sen tarjoamiin palveluihin. Viikon lopussa leirillä järjestetään päättäjäisgaala, jossa osallistujat lukevat kirjoittamiaan tekstejä perheilleen, kurssin opettajille ja osallistujille. (Almgren & Jokitalo, 2010. 140–141.).

Oak Parkin kirjastossa toimii käytäntö, jossa 20–30-vuotiaita kutsutaan Genre X:ksi. Tälle asiakaskunnalle järjestetään omia tilaisuuksia. Esimerkkinä voidaan mainita

pop-aiheiset tietokilpailut, nuorten aikuisten peli-illat, jossa saa soittaa Guitar Hero-peliä ilman teinejä. (Almgren & Jokitalo 2010, 140 - 141.)

Tämän kirjaston kirjastonhoitaja Monica Harris on onnistunut muutenkin lisäämään nuorten osallisuutta erilaisiin projekteihin, mutta menestys on ollut nuorten aikuisten (20–30- vuotiaat) lukupiiri. Näissä lukupiireissä on yhdistetty kirjat ja alkoholi. Tämän erikoisuuden lisäksi lukupiiri kokoontuu pubeissa, jossa ei tarvitse pelätä häiritseväänsä muita asiakkaita. Tällainen ”Books and Booze” käytäntö on melko yleinen suurimmissa Yhdysvaltojen kaupungissa. Osallistujien haku tapahtuu verkon tai Facebookin kautta ja piirit ovat erikoistuneet viihdekirjallisuuden eri alalajeihin. (Almgren & Jokitalo 2010, 140 – 141.)

5 TOIMINTA JA TOTEUTUS

Oma osuuteni alkaa suunnitella ja toteuttaa kirjastonuorisotyötä tapahtui aivan vahingossa. Olin alkujaan lupautunut pitämään Aakkosklubia Kalevankankaan koululla alakouluikäisille. Suunnitelmiin tuli kuitenkin oma lisäyksensä, kun tuleva ohjaajaparini, joka piti Kirjastoklubia Mikkelin pääkirjastolla, tarvitsikin työparia. Lupauduin auttamaan ja sen jälkeen huomasinkin kirjoittavani aiheesta opinnäytettä.

5.1 Tavoite ja kohderyhmä

Opinnäytteeni tavoitteena oli kehittää kirjastonuorisotyötä sekä suunnitella ja toteuttaa nuorille toimintaa kirjastossa. Aloittaessani toimintaa pääkirjastolla, oli mainontaa aloitettu nuorten mukaan saamiseksi. Mainonnalla tarkoitettiin mainosjulisteita, joita oli toimitettu Mikkelin yläkouluihin ja lukioon, joita ajateltiin Kirjastoklubin kohderyhmäksi. Se ei kuitenkaan ollut tavoittanut nuoria, vaan nuorten tavoittamiseksi oli tehtävä jotakin enemmän.

Niinpä päätimme ohjaajakaverini kanssa lähteä mainostamaan Kirjastoklubia kouluille ja lukioon. Laitoimme opiskeluhaalarit päälle ja lähdimme kiertämään kouluja. Koulujen suhtautuminen vaihteli todella paljon. Muutamassa koulussa saavuimme paikalle huonoon aikaan, eikä meillä ollut mahdollisuutta jutella rehtorin kanssa tai tavata oppilaita, koska he olivat tunnilla. Saimme kuitenkin kuulla äidinkielen opettajilta mel-

kein joka koulussa, että he olivat saaneet ilmoituksen ja että he olivat maininneet siitä oppilailleen. Tämä pisti sitten miettimään, kuinka voisi tavoittaa oppilaita paremmin.

Vaikka meidän kiertelyymme suhtauduttiinkin melko mukavasti useimmissa paikoissa, kohtasimme kuitenkin ennakkoluuloa. Eräässä oppilaitoksessa rehtori ei ollut suopea meidän lähestymisellemme, eikä pitänyt ajatuksesta, että olisimme käyneet muutamilla tunneilla viitisen minuuttia kertomassa toiminnasta. Eräässä toisessa oppilaitoksessa puolestaan meille tarjottiin mahdollisuus tulla pari päivää myöhemmin siestan aikaan kertomaan toiminnasta omin sanoin. Rehtori oli muutenkin kannustava ja innostunut ajatuksesta, jolla saataisiin nuoria osallistumaan. Kolmannessa paikassa puolestaan saimme pitää pienen juttutuokion kahden seitsemännen luokan ryhmän kanssa. Nuorten kanssa puhuessa selvisi, etteivät he olleet kuulleet Kirjastoklubista ollenkaan, tai eivät ainakaan muistaneet sitä enää.

Kävimme pitämässä koulun siestan aikana sovitun esittelyn. Paikalla oli kymmenisen tyttöä, sekä yllättävä kyllä, yksi poika. Muutama nosti jopa kätensä kysyessämme kiinnostuksesta tulla katsomaan, mitä meillä oli tarjottavana. Seuraavalla kerralla kirjastoklubille osallistuikin 8 tyttöä. Ja sen jälkeen määrä on vaihdellut 4-8 henkilön välillä. Olimme iloisia tästä, että olimme onnistuneet tavoittamaan kohderyhmäämme. Opinnäytetyöni alkaa tammikuusta 2013, jolloin toiminta on itsellenikin hiukan tutumpaa ja on mahdollisuuksia pohtia toimintaa hiukan useamman tahon kannalta.

5.2 Syyslukukausi 2012 ja KirjastoParkki

Kirjastoklubi toiminta alkoi pyöriä vuoden 2012, jolloin siihen liittynyttä hanketta käynnisteltiin. Klubitoiminta oli liitettyä KirjastoParkki-nimiseen hankkeeseen. Hankkeen tarkoituksena oli järjestää ohjattua toimintaa ja kirjallisuutta yhdistävää tekemistä lapsille Kalevankankaan koulun uusissa tiloissa. Hankkeeseen liittyen asiasta kuitenkin keskusteltiin niin, että hanketta voitiin laajentaa nuoria koskevaksi Kirjastoklubiksi, jonka toimintapaikkana toimi Mikkelin pääkirjasto – Etelä-Savon maakuntakirjasto. Hankkeen tavoitteena on tarjota turvallisen toimintaympäristön, ja siinä samalla lisätä lukuharrastusta. Hanketta toteutettiin yhdessä Mikkelin ammattikorkeakoulun kanssa niin, että kerhoihin haettiin ohjaajia kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelmasta. (KirjastoParkki 2011.)

Syksykaudella 2012 Kirjastoklubi-toiminta ei ollut kovinkaan suunniteltua. Koska meitä ohjaajia oli kaksi, tarvitsimme aikaa tavata ja suunnitella kertoja. Kuuluimme kuitenkin eri ryhmiin, joten meidän kouluaikamme olivat aivan erilaiset. Sen takia syksyllä suunnitteleminen oli erityisen hankalaa. Jouduimme koulukiireiden takia tekemään suunnitelmat hiukan liian nopeasti. Toisaalta emme tienneet, mitä kaikkea voisimme tehdä ja mitä meiltä odotettiin. Saimme kuitenkin suunniteltua ja kerrat pidettyä. Tästä viisastuneina päätimme kuitenkin tammikuussa tavata ja suunnitella koko kevätlukukauden kerrat samalla kertaa.

5.3 Kirjasto ja haasteet

Kirjasto ympäristössä törmäsimme aluksi muutamaan haasteeseen. Ensimmäinen niistä liittyi tietojen kulkuun. Kun meiltä yhteisöpedagogiopiskelijoilta oli kysely kiinnostuksesta ohjaajaksi alkamisesta, tuli aloitusnopeus ilmeisesti pienenä yllätyksenä. Ainakin sain kuulla ohjaajakaveriltani, kun aloitin pääkirjaston Kirjastoklubin pitämisen, että häneltä ja aiemmin mukana olleelta ohjaajalta kysyttiin, että joko he aloittavat. Ilmeisesti me opiskelijat olimme toimineet hieman nopeammin, kuin oletuksena oli ollut. Jälkikäteen kuulin myös ohjaajakaveriltani, että julisteet Kirjastoklubia varten olivat olleet valmiina. Mutta koska ne eivät tuntuneet tavoittavan nuoria, kävimme kiertämässä Mikkelin kouluja niin kuin aiemmin on kerrottu.

Kirjaston henkilökunnan ja heidän sisäisen tiedonsiirtonsa kanssa oli alussa ilmeisesti pieniä ongelmia. Henkilökunnan sähköpostiin oli laitettu viesti, että Kirjastoklubi-toiminta alkaa pääkirjastolla. Se ei kuitenkaan aluksi tavoittanut kaikkia henkilökunnan jäseniä. Eräällä ensimmäisistä kerroista olimme pelaamassa lautapelejä tyttöjen kanssa maakuntakokoelmahuoneessa, kun huomasimme tämän. Lautapelin pelaamisesta ja tyttöjen puheesta tuli hiukan normaalia enemmän ääntä, joka kuului viereiselle musiikkiosastolle. Henkilökunnan edustaja katsoi meitä ikkunan läpi näyttäen, että meidän pitäisi olla hiljempaa. Koetimme olla hiukan hiljempaa, mutta ilmeisesti emme tarpeeksi. Tämä henkilö kävi sanomassa, että ellemme olisi hiljaa, meidän tulisi lähteä. Hän ei antanut meille ohjaajille tilaisuutta kertoa, että pidimme kirjaston toimomaa toimintaa. Sen jälkeen tiedonkulku korjattiin nopeasti, mutta se oli mielenkiintoinen kokemus.

Mainitsemisen arvoinen vaikeus on ollut myös syksyn suunnittelussa. Olemme kaverini kanssa eri luokilla, joten suunnitteleminen on ollut eriävien lukujärjestyksien ja omien menojen takia haastavaa. Siksi on tavata ja suunnitella vuotta 2013 ajatuksen kanssa (liite 1). Kuitenkin nämä olivat pieniä tekijöitä. Ajatuksen tasolla oli alusta asti selvää, että haasteita tulisi olemaan. Olimme kuitenkin käynnistämässä uutta toimintaa, sellaista, jolla ei ollut minkäänlaista kokemuspohjaa.

Joissakin tilanteissa tämä uuden toiminnan suunnitteleminen oli myös haasteellista. Aina emme olleet aivan varmoja siitä, mitä meiltä odotettiin ja minkälaista toimintaa voisimme kehittää. Toisaalta meidän ohjaajien oma asennoituminen kirjastoympäristön käyttömahdollisuuksiin saattoi välillä vaikuttaa asiaan. Koetimme parhaamme mukaan olla perusolettamuksista välittämättä. Kirjastoklubi-toiminnan paikkakin vaihteli jonkin verran. Kun varsinaista tilaa ei ollut, pidimme klubia milloin missäkin. Olimme lasten ja nuorten osastolla, mikäli siellä ei ollut ketään. Tai käytimme yläkerrossa ollutta kahviota. Yleisimmin olimme kuitenkin maakuntakokoelmahuoneessa, ja tytötkin viihtyivät parhaiten siellä. Siellä oli hiukan enemmän yksityisyyttä, ja hyvin harvoin siellä oli ketään. Ja jonkun tullessa koetimme parhaamme mukaan antaa ihmisille tilaa.

6 KIRJASTOKLUBIN KEVÄT 2013

Tammikuussa istuimme ohjaajakaverini kanssa alas ja aloimme suunnitella tulevaa kevättä ja mitä alkaisimme tehdä nuorten kanssa. Suunnittelussa otimme huomioon nuorten toivomukset, joita olimme kyselleet jo viimeisellä kerralla joulukuussa. Kuitenkin pidimme itsellämme vapauden kokeilla uusia asioita. Lisäksi muokkasimme ohjelmaa, ja tulostimme alustavan suunnitelman nuorille. Ensimmäisellä kerralla annoimme suunnitelman paperilla ja varmistimme, että nuorille tämä suunnitelma kävisi. Olimme syksy/talvikauden lopulla 2012 luoneet nuorten hyväksymänä Facebookiin ryhmän, jonne ilmoitimme aloituksista ja muusta.

Itse aloituksen kanssa meillä oli kuitenkin pientä viivästystä, koska oman lomamme ja erinäisten koulutehtävien ja sairastelun takia pääsimme aloittamaan vasta tammikuun lopussa. Vauhtiin päästyämme toiminta on kuitenkin ollut varsin vaihtelevaa. Seuraavaksi käyn läpi kevään kirjastoklubikertoja ja toimintaa niihin liittyen.

Kevään 2013 aikana pidimme normaalisti 12 kertaa sekä viimeisenä kertana touku-kuussa yökirjaston Mikkelin kaupunginkirjaston tiloissa. Pääasialliseksi toimintapaikaksemme muotoutui maakuntakokoelmahuone. Kokeilimme myös toimimista muual- la kirjastossa, koska meillä ei ollut varsinaisesti varattuna tiloja. Sekä me ohjaajat ja nuoret pidimme siitä, ettei maakuntakokoelmahuoneessa usein ollut ketään. Saimme siis touhuta ja tehdä rauhassa. Pidin kerroista kirjaa kirjaamalla kertojen tunnelmia tietokoneelle sekä papereille.

6.1 Kuusenkaristajaiset

Ensimmäisellä pitämällämme kerralla oli kuusenkaristajaiset, joista olimme puhuneet edellisen vuoden lopulla. Paikalla oli nuorista kuusi tyttöä. Aluksi kokoonnuimme kirjaston kahvilassa syömällä popcornia, viinirypäleitä ja vissyä. Samalla kyselimme tyttöjen kuulumisia ja esittelimme ohjelmasuunnitelman sekä meillä paikalla olleet kaksi tarkkailijaa. He olivat ensimmäisen vuoden yhteisöpedagogiopiskelijoita ja tarkkailivat ryhmämme toimintaa.

Syömisien jälkeen siirryimme maakunta-arkistoon. Ensimmäisenä vaihdoimme pienet ”pikkujoululahjat” kuuma peruna leikin tavalla niin, että lahja oli piilossa hatussa. Leikki toimi muuten hyvin, mutta nuoret olivat ostaneet vain suklaata ja me saippua- kuplia. Kun nuorille tämä selvisi, he eivät olisi millään halunneet meidän ostamiamme lahjoja. Olimme suunnitelleet nuorille pienen Bumtsi Bumin, jossa paperien takaa paljastui jonkin tunnetun ja suosituksen laulunsanoja. Se tiimi, joka tunnisti kappaleen ensimmäisenä, sai yhden pisteen. Nuoret vaikuttivat innostuneilta ja kysyivätkin, oli- siko niitä ollut enemmän. Sen jälkeen annoimme nuorille oman ohjelmanumeron, ja he halusivatkin näytellä ja improvisoida. Sen jälkeen kokeilimme Putous- ohjelmassakin nähtyä tulikoe tehtävää, jossa ensimmäinen henkilö kuuli laulun/runon, joka piti esittää niin hyvin kuin vain muisti seuraavalle, kunnes kaikki olivat kuulleet jonkin version. Siitä nuoret pitivät aika paljon, ja siinä menikin loppuaika.

6.2 Kirjastoseikkailu

Olimme suunnitelleet luokkatoverini kanssa kirjastoseikkailua (liite 5) jonkin aikaa. Ideana oli, että nuorten piti erilaisten vihjeiden avulla kerätä kirjaimia, joiden avulla he saisivat selville eräänlaisen ”aarten” kätköpaikan. Olimme piilottaneet maakunta-

kokoelmahuoneen hyllyjen taakse aforismeja, jotka meidän mielestämme piristäisivät päivää.

Nuorten kanssa aloitimme lasten ja nuorten puolelta, ja reaktio kirjastoseikkailuun oli ristiriitainen. Osa tytöistä suhtautui asiaan hyvin ja innostuneestikin, kun taas muutamman kanssa asenne iski jarruja pohjaan. He eivät olleet lainkaan innostuneita, eivätkä oikein halunneet edes yrittää. Autoimme parhaamme mukaan, ja lopulta vaikutti jopa siltä, että kaikki innostuivat tehtävistä edes vähän. Ja kaikki onnistuivat löytämään aarteemme aikanaan. Lopuksi kysyimme nuorilta heidän mielipidettään kirjastoseikkailusta. Saimme vastaukseksi ”Ihan ok, mutta vaikeita tehtäviä.” ”Vähän tylsä”. Näiden kommenttien jälkeen koetimme saada kirjastoseikkailua muokattua, jotta se voisi jäädä kirjastoon pysyväksi vapaavalintaiseksi tehtäväksi. Saimme tehtyä nuorille ja aikuisille helpomman seikkailun (liite 3).

Nuorille suunnatun seikkailun lisäksi suunnittelimme toimintarungon myös lapsille (liite 4). Näytimme suunnitelmia muille tahoille. Kommenttien pohjalta muokkasimme ja parantelimme vihjeitä ja ideoita. Nuorten kohdalla teimme korjauksia nuorten kommenttien perusteella ja alun perin kahdella sivulla olleet ohjeet saatiin tiivistettyä yhteen sivuun.

6.3 Ystävänpäivä-teema

Ensimmäinen mainittava asia on se, että päädyin pitämään kerhoa tällä kerralla yksinäni, ohjaajakaverini estyttyä tulemastani. Lisäksi alkuperäisessä suunnitelmassamme ystävänpäivän kunniaksi olimme ajatelleet niin sanotun romanttisen musiikin soittamista. Suunnitelmaan tuli kuitenkin muutos, sillä musiikkiosastolla järjestettiin Open Stage-tapahtuma samaan aikaan, ja siellä soitettu musiikki kuului selvästi niihin tiloihin, joissa me olimme. Saimme siis hiukan raskaamman taustamusiikin.

Nuoria tällä kerralla oli paikalla neljä, ja aloitimme ohjeistamalla ja tekemällä ystävännauhoja. Nuoret olivat tehneet niitä samana päivänä jo koulussa, mutta innostuivat vielä tekemään niitä nytkin. Aluksi ohjeistin nauhan, jonka itse osaan, mutta nuorten mielestä se oli vaikea, joten annoin heidän tehdä ystävännauhoja sillä tavalla, jonka he opettelivat koulussa. Samalla kuuntelimme musiikkia ja tytöt kävivät kurkkimassa poikia musiikkiosastolla vieressä olevan oven kautta.

Tälle kerralle kuului myös Marianne-karkkien jakaminen kirjaston henkilökunnalle ja asiakkaille. Lisäksi oli rakkauteen ja ystävänpäivään liittyvä tietovisa, jossa kaikki saivat pienen palkinnon. Edellä mainittujen lisäksi piirsimme ja kirjoitimme papereille, joiden tarkoituksena on päätyä jollekin kirjaston seinälle. Tämä tarvitsee kuitenkin ensin luvan kirjaston puolelta. Lopuksi ilmoitin vielä, että seuraavalla kerralla menimme pulkkamäkeen laskiaisen kunniaksi, eikä kukaan vaikuttanut olevan ideaa vastaan.

6.4 Laskiainen

Tämä on kerta, joka jäi pitämättä. Edellisellä kerralla olin maininnut nuorille pulkkamäestä, ja varmistukseksi laitoin keskiviikkona pari tuntia ennen kerran alkua siitä vielä Facebook-ryhmään. Siitä seurasi keskustelu, joka alkoi melko neutraalilla suhtautumisella. Se kuitenkin muuttui erään tytön kommentin jälkeen siihen, että kukaan ei olisi tulossa, elleimme tekisi jotain muuta. Tässä ei muuten olisi ollut mitään ongelmaa, mikäli asiasta olisi sanottu aikaisemmin kuin tunti ennen kerran alkua.

Soitin kaverilleni ja asiasta neuvoteltuamme päätimme, että siinä vaiheessa vajaa tunti on liian lyhyt aika suunnitella mitään uutta, joten peruimme kerran kokonaan. Lisäksi soitin vielä toiselle taholle ja sain varmistuksen, että olimme toimineet hyvin. Tästä viisastuneena totesimme, että meillä pitäisi olla varasuunnitelma valmiina. Toisaalta, mikäli tekeminen on aikaisemmin tiedossa, niin kuin nyt olisi pitänyt olla sanomiseni ja ensimmäisellä kerralla annetun ohjelman mukaan, ei pitäisi ilmetä ongelmia. Asiasta voitaisiin keskustella aikaisemmin.

6.5 Tortilla-ilta

Talviloman jälkeen odottelimme mielenkiinnolla ohjaajakaverini kanssa, tulisiko meidän kerhoomme ollenkaan ihmisiä. Syynä tälle oli edellinen kerta, joka oli jäänyt pitämättä laskiaiseen liittyvien kommunikointiongelmien takia. Huolestuneita olimme kuitenkin turha, sillä nuoria saapui paikalle viisi. Ennen iltaa olimme käyneet ostamassa ruokailuun tarvittavia aineksia ja saaneet luvan käyttää henkilökunnan taukotilaa kokkailuun.

Nuorten tultua paikalle menimme yhdessä taukotilaan, ja annoimme nuorille ohjeistukset. Sen jälkeen annoimme heidän itse valmistaa kaikki tarvittavat tortilloihin aina lihan paistamisesta salaatin valmistukseen. Ruokailun jälkeen varmistimme myös, että kaikki tuli siivottua ja että taukotila jäi yhtä hyvään kuntoon kuin tullessamme. Aikaa oli tuon jälkeen vielä jäljellä, joten nuorten toiveesta siirryimme vielä maakuntakoelmahuoneeseen ja siellä teimme draamaharjoitteita. Erityisen suosittuja olivat ”elävät patsaat”, joissa annoimme nuorille aiheen, esimerkiksi ”huvipuistossa”, jonka jälkeen patsas luotiin yksi henkilö kerrallaan. Valmiista patsaasta otimme valmiin valokuvan. Näitä valokuvia lähetimme sitten Facebook-ryhmän kautta.

6.6 Piirtäminen

Piirtämisidea kumpusi minulta, koska pidän kovasti piirtämisestä ja taiteesta yleensäkin. Toteutimme neljälle nuorelle erilaisia piirtämiseen liittyviä harjoitteita nähdäksemme, kuinka he niihin suhtautuisivat. Ensimmäisenä harjoituksena toteutimme ”omakuvan”, jossa muiden piti piirtää henkilö, jonka nimi paperissa luki. Papereita kierrätettiin piirissä, ja jokaisella kerralla oli minuutti aikaa piirtää sen mitä ehti. Sen jälkeen seuraava piirtäjä jatkoi. Kierroksen lopussa paperi oli palautunut omistajalleen ja omakuvat olivat valmiita.

Muita harjoitteita oli muun muassa kameratehtävä, jossa toimittiin pareittain. Vuorolleen toinen oli kamera ja toinen kuvaaja. Kuvaaja vei silmiään kiinni pitävän kameran jonkin asian eteen, jonka halusi ikuistaa. Silloin kamera ”tallensi” näkemänsä kuvan ja piirsi sen paperille. Lisäksi pelasimme myös ”piirrä ja arvaa”- peliä sekä hirsipuuta. Teimme myös toisenlaisen piirtämistehtävän, johon olin tutustunut nuorena. Siinä annettiin kuvaus millaisesta hahmosta/taruolennosta on kyse, ja jokainen piirsi oman tulkintansa lauseiden pohjalta.

Valitettavasti olen vuosien saatossa kadottanut kyseisen nettisivun osoitteen, jolta nämä kuvaukset olivat, mutta nuorille annoin esimerkiksi seuraavan kuvauksen: ”Kyseessä on sään jumalatar. Hän on ruumiinrakenteeltaan hoikka, ja hänellä on lyhyet, sinivihreät ja erikoisella tavalla leikatut hiukset. Hänen vaatteensa muistuttavat pilviä, eivätkä ne ole kovinkaan paljastavia. Väriltään vaatteet ovat kelta-oranssit.” Tämän kuvauksen perusteella nuoret alkoivat piirtää. Oli mielenkiintoista huomata, kuinka haastavaa nuorille välillä tällainen ohjeistus oli. Kysymyksiä tuli esimerkiksi siitä,

mitä tarkoittaa ei-paljastava vaatetus. Itseäkin tuli testattua siinä, että osasi auttaa antamatta kuitenkaan liikaa valmiita ideoita. Lopuksi nuoret halusivat draamaa ja eläviä patsaita, joten he saivat niitä myös tehdä.

6.7 Kirjasto-olympialaiset

Teimme luokkakaverini kanssa tähän suunnitelman, mutta se ei koskaan päässyt toteutukseen. Yksikään nuori ei tullut paikalle. Facebookissa eräs tyttö sanoi, että olisi voinut tulla, mutta ei yksinään. Näin ollen hänkään ei tullut. Se ei kuitenkaan meitä häntannut, sillä kukaan ei tällä kertaa nostanut siitä kahakkaa. Lisäksi me saimme käyttää kyseisen ajan hyväksemme, koska olimme juuri lupautuneet pitämään Satutuntia pääkirjastolla sekä Aakkosklubia Kalevankankaan kirjastolla. Tämän vapautuneen ajan käytimme näiden kahden kerhon ohjelmarunkojen suunnitteluun.

6.8 Flash Mob ja elokuvan kuvaaminen

Halusimme nuorten kokeilevan minkälaista olisi pitää Flash Mob. Flash Mobilla tarkoitetaan esimerkiksi tanssi- tai lauluesityksiä, jotka suunnitellaan ja harjoitellaan salissa. Sen jälkeen ne toteutetaan esimerkiksi ostoskeskuksessa. Flash Mobin tarkoitus on hämmentää ohikulkijoita. Esityksen jälkeen esittäjät yleensä lähtevät pois niin kuin mitään ei olisi tapahtunut (Länkinen, 2012).

Sellaisen tekeminen vaatisi kuitenkin aikaa ja suunnittelua, joten kokeilimme jotakin helpompaa. Olimme laittaneet nuorille viestiä, että ottavat kuulokkeet mukaan. Homman idea oli, että nuoret saivat kuunnella mitä tahansa musiikkia, ja heidän tulisi silloin tällöin alkaa tanssia ilman mitään näkyvää syytä. Yleensä pelkästään äkinäinen ja selittämätön hämmentää ihmisiä. Nuoret sanoivat, että heistä harjoite oli hauska, mutta eräs pieni asia oli huomattavissa. Useimmissa tilanteissa nuorilla ei ollut uskallusta alkaa tanssia vieraiden ihmisten edessä, vaan he tanssivat näkymättömissä hyllyjen välissä. Tärkeintä oli kuitenkin, että heillä oli hauskaa.

Samalla kerralla ohjeistimme ja aloitimme myös nuorten oman elokuvan tekemisen. Olimme ajatelleet ohjaajakaverini kanssa, että siihen menisi ehkä kaksi kertaa, mutta siihen menikin kokonaiset kolme kertaa. Emme olleet varautuneet siihen, että he inostuisivat siitä niin paljon. He saivat itse huolehtia juonesta, kuvaamisesta ja rooleis-

ta. Me olimme saatavilla, mutta emme puuttuneet tilanteeseen muuten kuin jos tunnelma alkaisi lämmetä liikaa.

Suunnittelun ja kuvauksen aikana oli mielenkiintoista katsoa, kuinka tyttöjen roolit muuttuivat. Eräs tyttö, joka oli muuten hiljaisempi, olikin elokuvaan liittyen paljon äänessä ja aktiivisesti mukana. Lisäksi tytöillä uhkasi välillä nousta pientä riitaa melko yksinkertaisista asioista, mutta niistä selvittiin nopeasti. Kuvamateriaali saatiin kuvattua, ja erään tytön piti ottaa se itselleen muokattavaksi, koska minulla ei itselläni ole hyvää ohjelmaa editointiin. Videoleikkeet saatiin toimitettua tytölle vasta seuraavana syksynä, kun meillä molemmilla oli muistitikut samaan aikaan mukana. Tämän opinnäytteen kirjoittamiseen mennessä en ole varma, onko elokuva saatu editoitua valmiiksi.

6.9 Leivonta

Koska edelliset kerrat olivat menneet elokuvan parissa, päätimme, että voisi tehdä jotakin aivan muuta. Pyysimme siis lupaa käyttää taukotilaa, ja menimme leipomaan makkapaloja. Tytöt olivat siitä innoissaan ja tortilla-illasta toiminta olikin tuttua. Leipomusta odotellessamme juttelimme vain niitä näitä. Ja ylimääräiset palat, joita kukaan ei jaksanut syödä, jätimme kirjaston henkilökunnalle syötäväksi kiitoksena. Saimme myöhemmin palautetta, että ne olivat maistuneet.

6.10 Yökirjasto

Tämä oli meidän keväämme viimeinen kerta. Siihen liittyen vietimme tyttöjen kanssa yön pääkirjastolla. Emme olleet suunnitelleet paljoakaan ohjelmaa. Aiemmin oli vain ollut tyttöjen kanssa puhetta, että he halusivat laulaa Singstar-laulupeliä. Niinpä ostimme illaksi ja yöksi pizzaa ja herkkuja. Lisäksi me ohjaajat toimme omista kodeistamme patjoja, joilla tytöt voisivat nukkua. Kello 20 meidät päästettiin sisään ja yöme kirjastolla alkoi.

Tytöt innostuivat Singstarista ja eräästä tanssipelistä niin paljon, että meidän ei tarvinnut antaa heille virikkeitä. Lisäksi kävimme tutustumassa pimeään kirjavarastoon ja tytöt innostuivat pelottelemaan toisiaan. Ylhäällä kertoilin tuntemiani kummitustarinoita niille, jotka halusivat niitä kuulla ja luin myös Tarot-kortteja. Aika meni nopeasti

ja vartija onnistui jopa säilyttämään, mutta aamuyöllä klo 2 jälkeen vetäydyimme kaikki Mikkeli-saliin nukkumaan. Tytöt nukkuivat patjoilla ja me ohjaajat säkki-tuoleissa. Aamulla siivosimme ja laitoimme tavarat paikoilleen. Sen jälkeen toivottimme hyvää kesää ja kirjastokerho oli saatettu päätökseen.

7 TOTEUTUKSEN ARVIOINTI

Aloitimme Kirjastoklubin ohjaamisen jo syksyllä 2012, joka ei sisälly varsinaisesti opinnäytteeseeni koulukiireiden ja suunnitteluun liittyneiden haasteiden takia. Se kuitenkin toimi merkittävänä pohjana kevään 2013 suunnittelulle. Olimme kuitenkin jo jonkin verran tutustuneet mukana oleviin nuoriin ja olimme alkaneet rakentaa hyvää suhdetta toisiimme. Syksyn lopussa kyselimme, mikä oli ollut heistä mukavaa ja mikä taas ei. Tuolloin paikalla olleet tytöt sanoivat, että kaikki oli ollut kivaa ja he eivät keksineet asioita, joista eivät olleet pitäneet. Kaikki myös vastasivat myöntävästi kysymykseen siitä, tulisivatko he toimintaan mukaan myös ensi vuonna. Sen he myös tekivät.

Ohjelmarunkoa kevätkaudelle tehdessämme hyödynsimme nuorilta saatuja ideoita. Nämä ideat olivat lähtöisin syksyllä tekemästämme kyselystä. Tuolloin kysyimme, mitä he halusivat meidän antamamme puheen perusteella tehdä. Tyttöjen listoilta löytyi muun muassa näyttelemistä, kokkaamista, askartelua, elokuvan tekemistä ja kirjastoseikkailu. Näiden toiveiden pohjalta koetimme luoda mahdollisimman monipuolisen ohjelman, jonka siis lähetimme tytöille Kirjastoklubin omassa Facebook-ryhmässä. Ohjelma koki kuitenkin muutoksia kevään aikana, ja lopullinen ohjelma on esitelty ja selitetty auki tämän opinnäytteen luvussa 6.

Kevätkauteen liittyi myös pari kertaa, jolloin tytöt eivät tulleet paikalle. Nämä kaksi kertaa ovat laskiainen ja kirjasto-olympialaiset. Tässä voi hiukan miettiä, miksi niin pääsi käymään. Kevätkauden alussa jaoimme tytöille alustavan ohjelmarunkosuunnitelman, josta kysyimme heidän mielipiteitään. Tuolloin tytöt sanoivat, että ohjelma kuulosti hyvältä. Tämän lisäksi pidimme huolen siitä, että jompikumpi meistä ohjaajista kertoi Facebook-ryhmässä, mitä tulevalla kerralla tehtäisiin. Tämä tieto laitettiin vaihtelevasti, mutta viimeistään useampi tunti ennen kerran alkua.

Meillä ohjaajilla oli ehkä liian suuri luotto siihen, että tytöt uskaltaisivat kertoa meille ajoissa, jos eivät jostakin pitäneet. Laskiaisen taustalla oli, että halusimme ohjaajakaverini kanssa viedä tytöt välillä kirjaston ulkopuolelle. Ja laskiaisperinteeseen kuitenkin kuuluu mäenlasku. Mainitsimme useamman kerran yhteydessä tästä mäenlaskusta, ja kukaan ei siinä yhteydessä sanonut mitään. Kuitenkin samana päivänä, kun laitoin tulevan kerran ohjelman, alkoi Facebook-ryhmässä melko kiiwas keskustelu. Itse ajattelen, että tässä suhteessa kaveriporukalla oli merkityksensä. Vertaisten tuki on kuitenkin todettu monesti nuoruudessa erittäin merkittäväksi voimavaraksi (Aalberg & Siimes 2007, 68 - 69). Kun eräs tytöistä alkoi kyselemään, eikö voitaisi tehdä jotakin muuta, liittyivät muut myös mukaan. Kukaan ei halunnut yksinään joutua ”nolaamaan” itseään. Vaikka me ohjaajat olisimme toki olleet mukana. Mietin, että tässä on voinut vaikuttaa sekin, ettei kumpikaan meistä ohjaajista ole kokenut mäenlaskua mitenkään ”noloksi”. Edes siinä vaiheessa, kun olimme tyttöjen ikäisiä.

Tämä nolaamisen mahdollisuus vaikutti varmasti myös kirjasto-olympialaiskerralla. Koetimme miettiä toimintaa niin, että se sopisi tytöille. Emme kuitenkaan onnistuneet huomioimaan nuorten mielen ailahtelevuutta ja tiettyä itsekeskeisyyttä (Aalberg & Siimes 2007, 68 - 69). Muillakin kerroilla huomasimme, että nuorilla oli välillä vaikeuksia unohtaa ulkopuolinen maailma ja heittäytyä tekemiseen. Ja tämä ilmeni, vaikka tytöt olisivatkin pitäneet siitä, mitä heidän piti tehdä.

Kirjastoklubin kevättä kokonaisuutena arvioidessamme teimme muutamien kertojen yhteydessä pientä kyselyä siitä, mitä mieltä nuoret olivat olleet kyseisestä kerrasta. Esimerkiksi kirjastoseikkailun kohdalla kysyimme tyttöjen mielipiteitä. Vastauksissa ilmeni, että osan mielestä se oli ollut tylsä ja vaikea. Toisaalta muutama tyttö piti ajatuksesta. Pitkälti vastaukset heijastivat myös tyttöjen olotilaa. Esimerkiksi tyttö, joka oli pahalla päällä tullessaan, oli sitä myös palautteessaan.

Alkuperäinen ajatuksemme loppukyselyä (liite 2) varten oli kysyä heiltä mielipidettä yökirjaston yhteydessä. Lomakkeiden tulostaminen kuitenkin epäonnistui ja kaikki eivät päässeet paikalle, joten laitoimme palautelomakkeen Facebook-ryhmään. Pyyksimme, että tytöt lähettäisivät meille palautteen yksityisviestinä. Se ei kuitenkaan onnistunut ihan suunnitellusti, sillä pyynnöstämme huolimatta vain yksi tytöistä vastasi.

Kirjastoklubin kevätkauden toiminnan loppumisen myötä ja kesän tullessa vastauksia ei tullut enempää. Ehdin jo miettiä, kuinka tämä asia hoituisi. Syksyllä minulle tarjoutui kuitenkin mahdollisuus saada tytöiltä lisää palautetta. Samat tytöt jatkoivat Kirjastoklubissa, kun päädyin sitä jatkamaan syksyllä 2013. Palautteen kerääminen syksylläkin oli aika haastavaa, sillä olisin halunnut, että mahdollisimman moni tytöistä olisi ollut paikalla. Sen lisäksi tytöt lähtivät klubin loppumisen jälkeen hyvin nopeasti, eikä ehtinyt ottaa asiaa puheeksi. Kertojen aikanakin se tuntui hiukan haastavalta, koska mukana oli uusia tyttöjä. Sain kuitenkin palautteen vielä kahdelta aiemmin mukana olleelta tytöltä. Näin ollen sain palautteet puolelta keväällä aktiivisesti mukana olleelta tytöltä. Aktiivisuudella tarkoitan sitä, että nämä tytöt olivat olleet edellisenä syksynä ja keväänä lähes jokaisella kerralla mukana.

Tyttöjen palautteissa ilmenee se, että kokonaisuutena he vaikuttaisivat olleen tyytyväisiä ohjelmaan. Kun lomakkeessa kysyttiin, mitä tytöt pitivät tärkeänä, nousi sieltä esille yhteishenki. Tytöille oli tärkeää yhdessä tekeminen, mikä omalta osaltaan kertoo yhteisöllisyyden kaipuusta. Toisaalta se kertoi myös siitä, että tytöt olivat kokeneet Kirjastoklubin hyväksi ympäristöksi. Ihmisillä on kuitenkin halu iästä riippumatta kuulua yhteisöön. Erityisesti nuoruudessa se koetaan muutenkin tärkeäksi, kun mielenkehityksessä tapahtuu paljon muutoksia. Koen, että Kirjastoklubissa saavutimme yhteisöllisyyden ja luottamuksen ryhmässämme. Me ohjaajatkin pääsimme osaksi ryhmää ja saimme tyttöjen luottamuksen aikuisina. Eräässä palautteessa mainittiin myös, että toiminta oli hyvää, koska se oli ilmaista. Tässä palautteessa ilmenee hyvin kirjaston merkitys ilmaisena ja kaikille vapaana paikkana.

Ryhmän kokoa pidettiin sopivana. Erityisesti syksyllä saaduissa palautteessa harmiteltiin sitä, että ryhmään oli tullut uusia. Kevään ryhmää oli pidetty sopivana ja hyvänä, koska tytöt olivat keskenään tuttuja. Uusia tyttöjä tunnuttiin pitävän hiukan tunkeilevina, mikä on mielestäni sääli. Tässä suhteessa yhteisöllisyyttä pitäisi kehittää niin, että nuorten olisi helpompi olla tekemisissä toistensa kanssa. Etenkin siinä tapauksessa, jos he eivät tunne entuudestaan, niin kuin syksyllä 2013 on tapahtunut.

Palautteessa kysyimme myös Kirjastoklubin kestosta. Kaikki vastanneet pitivät kerran viikossa kokoontumista ja puolentoista tunnin kestoa hyvänä. Nuoret siis pitivät Kirjastoklubia sellaisena, että saattoivat tulla mukaan koulujuttujensa lisäksi. Kirjastoa ei myöskään nähty tilana, joka olisi jollakin tavalla sopimaton vapaa-ajan viettämiseen.

Sisältöihin liittyen tytöillä ei ollut mitään pahaa sanottavaa. Ohjaajana minusta vaikutti siltä, että nuoret saivat ideoita meiltä siitä, mitä kaikkea voi tehdä. Ei ainoastaan kirjastossa, vaan myös vapaa-ajalla. Koen itse oppineeni paljon tytöiltä, ja uskon heidän oppineen jotakin myös meiltä ohjaajilta. Ryhmään sisälle muokkautuivat omat norminsa ja luottamus, joita pidetään sosiaalisen pääoman osatekijöinä.

Viimeiseksi kysyimme, missä ja miten Kirjastoklubia tulisi mainostaa. Vastaukset olivat kaikki erilaisia. Yksi tytöistä sanoi, että oli ollut hyvä, että olimme käyneet koululla kertomassa toiminnasta. Toinen taas ei osannut ehdottaa mitään. Kolmas vastaus hämmensi minua hiukan. Vastaus ”ei mitenkään”. En ole aivan varma, mihin sillä viitattiin. Oliko kyseessä sitten keskittymisen puutetta vai jonkinlaista katkeruutta. Vastauksesta on hankala ottaa selvää.

Palautteen saaminen tytöiltä on ollut tärkeää, mutta olen tehnyt siihen liittyen myös omia pohdintojani. Vaikka tytöt eivät aina ehkä uskaltaneet kertoa, jos jokin asia ei toiminut, niin usein he olivat aika rehellisiä. Useimmissa hetkissä oli helppo kuulla ja nähdä, mistä jutuista pidettiin ja mistä ei. Tämän lisäksi huomioin sen, että nuoret saattoivat niin sanotusti ”äänestää jaloillaan”. Näin ollen he eivät siis tulleet paikalle, jos eivät pitäneet ohjelmasta. Joka kerralla halusimme painottaa ohjaajakaverini kanssa, että kaikille kerroille ei ole pakko osallistua.

Kokonaisuutena toiminta oli mielestäni melko monipuolista. Toimintaa suunnitellessamme pyrimme huomioimaan ja käyttämään ja hyödyntämään kirjaston materiaaleja ja tiloja. Olisimme kuitenkin voineet vielä enemmän hyödyntää kirjaston materiaaleja, erityisesti itse toiminnassa. Vaikka koetimme parhaamme mukaan käyttää hyväksemme kirjaston tiloja ja materiaaleja, olisi toiminta voinut vieläkin enemmän pohjautua niihin. Ohjaajakaverini kanssa koetimme parhaamme mukaan tätä huomioida. Tuntui kuitenkin henkilökohtaisesti siltä, että vasta ensimmäisen vuoden jälkeen ideoita olisi ollut enemmänkin. Ja konkreettisesti materiaaleja on tullut käytetyksi syksyllä 2013 enemmän, jolloin toiminta jatkui yllättäen omalta osaltani.

8 POHDINTA

Alkuvuosi 2013 oli opinnäytetyön kannalta hyvin tärkeä ajanjakso. Kirjastoklubin lisäksi pidimme ohjaajakaverini kanssa Kalevankankaalla Aakkosklubia ja vielä pää-

kirjastolla Satutuntia. Suunniteltavaa oli välillä enemmän kuin osasi ajatella opiskelun lisäksi. Minun ja ohjaajakaverini keskiviikoista tuli hyvin kiireisiä, ja kirjastonuorisotyöstä tuli paljon käytännön kokemusta.

Kirjastoklubin pidossa tärkeintä oli, että nuorilla oli hauskaa ja mielekästä tekemistä. Lisäksi me molemmat ohjaajat halusimme, että tekeminen olisi monipuolista, ei vain näyttölemistä tai jotakin muuta yksittäistä aihealuetta. Kun syksy-/talvikauden lopulla 2012 kuulimme nuorilta kommentin ”Tämähän on aivan kuin meidän oma näytelmäkerho”, oli meidän kehitettävä suunnitelmia keväälle, jotta toiminnasta ei tulisi aivan yksipuolista.

Osallistujatyttömme kuuluivat kaikki samaan kaveriporukkaan jo alun alkaenkin, ja sen huomasi jo syksyllä 2012 aloittaessamme. Muutosta kuitenkin tapahtui Kirjastoklubin pidon aikana. Tytöt hyväksyivät meidätkin ”porukkaansa”. Tämän huomasi nimenomaan siinä vaiheessa, että tytöt saattoivat puhua asioista, joita ei välttämättä ensimmäisenä puhuisi aikuisten kuullen. Muutenkin keskustelusta tuli vapautuneempaa ja huumoria tuli hyvässä hengessä puolin ja toisin. Lisäksi tyttöjen väliset roolit muokkautuivat hiukan kertojen lomassa. Esimerkiksi elokuvan kuvauksen yhteydessä hiljaisesta työstä tuli varsin aktiivinen toimija.

Toisaalta olisi ollut hyvä, jos mukaan olisi tullut toisilleen tuntemattomia nuoria. Näin Kirjastoklubi-toimintaa olisi voinut testata vieläkin enemmän. Silloin olisi tullut paremmin esille se, kuinka tehokkaasti tällainen toiminta voisi ryhmäyttää nuoria. Kevätkaudella 2013 tämä ei kuitenkaan onnistunut. Nyt syksyllä 2013 olen kuitenkin saanut mahdollisuuden nähdä tilanteita, joissa nuoret ovat toisilleen vieraita. Tässä suhteessa on ollut paikoin aistittavissa pientä ujoutta sen suhteen, että uskalletaan olla tekemisissä vieraan ihmisen kanssa. Toisaalta myös se, että itsekin tuntee osan nuorista jo vuoden takaa, on oma haasteensa. Välillä ohjaajana on muistettava se, että kaikki tekeminen ei olekaan valmiiksi kaikille tuttua.

Kirjastonuorisotyö voisi mielestäni parantaa kirjastojen asemaa nuorten parissa. Sosiaalinen kirjasto on ehkä Suomessa vielä melko uusi ilmiö, mutta mielestäni se on tullut jäädäkseen. Itse näkemieni kokemuksien myötä kirjasto pystyy tarjoamaan vaihtoehtoja siinä missä nuorisotoimikin. Yhteistyön avulla nämä kaksi tahoja voisivat hyötyä toisistaan jopa enemmän. Yhteisöpedagogi voisi toimia tällaisissa tilanteissa suun-

nittelevana tahona. Haasteena toki olisi se, kuinka houkutella nuoria paikalle. Onnistuneen mainonnan myötä on kuitenkin mahdollisuus tavoittaa nekin, jotka eivät joko käy kirjastossa ollenkaan tai joita kirjasto tai nuorisotoimi ei ole aiemmin tavoittaneet ollenkaan.

Nautin kokemuksestani kaikkien kirjastonuorisotyömuotojen parissa kovasti. Kokemus antoi tiettyä itseluottamusta siitä, että on oppinut ammattitaitoisuutta. Lisäksi tuntui hyvältä tietää, että oli aloittamassa jotakin uutta Mikkelissä. Loimme ohjaajakaverini kanssa jotakin uutta. Kokeilimme eri mahdollisuuksia ja näimme, minkälaisia haasteita tulisi vielä ylittää, jotta kirjastonuorisotyö voisi vakiinnuttaa asemiaan.

Seuraavaksi käyn läpi hiukan asioita, jotka toimia ja niitä, joiden kanssa olisi voinut parantaa. Olen iloinen siitä, että ohjaajakaverini kanssa tapasimme yhtenä päivänä ja suunnittelimme koko kevään rungon suurin piirtein valmiiksi. Itse toimin melko paljon intuition ja tilanteen mukaan, joten oli hyvä toimia tässä tapauksessa järjestelmällisesti. Ehkä siinä suhteessa olimme liian luottavaisia siihen, että nuoret ilmaisisivat ihan niin rohkeasti mielipiteitään kuin odotimme heidän tekevän. Olisimme myös enemmän voineet koettaa selvittää tyttöjen mielenkiinnon kohteita, vaikka sen suhteen he olivatkin melko avoimia alusta asti. Olisimme voineet selvittää sitäkin, oliko Kirjastoklubiin osallistuminen muokannut mukana olleiden tyttöjen käsitystä kirjastosta. Nyt tämä jäi kuultujen juttujen varaan. Esimerkiksi yökirjaston aikaan tytöt totesivat, etteivät olisi aiemmin voineet kuvitella, että kirjastossa voitaisiin yöpyä.

Kerhon pitäminen oli hauska kokemus ja toivon sen olleen sitä myös tytöille. On ollut mukava huomata, että tytöt tervehtivät edelleen reippaasti, jos heihin törmää kaupungilla. Uskon, että Kirjastoklubi-toiminnalla on mahdollisuudet olla meidän aloittamaamme toimintaa laajempaa ja monipuolisempaa. Sillä vaikuttaisi olevan hyvät mahdollisuudet tulla osa arkipäivää, mutta sen aikaansaaminen vaatii myös hiukan työtä. Seuraava haaste sillä tiellä on idean myyminen nuorille, eli se, kuinka nuoret saadaan näkemään Kirjastoklubin todellinen luonne. Se, että kyseessä ei ole suinkaan lukupiirejä, vaan monipuolista toimintaa käyttäen kirjastoa toimintaympäristönä. Kirjastoklubi ja kirjastonuorisotyö ovat myös osoittautuneet työkentäksi, jossa nuorisotyöntekijä voisi löytää työpaikkansa kirjastosta. Mielestäni tässä suhteessa on myös tärkeää kirjaston henkilökunnan suhtautuminen. Avoin ja kiinnostunut ympäristö, jollaiseen me törmäsimme sitten, kun olimme jonkin aikaa Kirjastoklubia pitäneet, tuntui muka-

valta. Oli hienoa huomata, että alun jälkeen kirjastossa tällaisesta toiminnasta tuli normaali osa käytäntöjä.

Mietin myös Kirjastoklubin ja sen kaltaisen toiminnan, kutsuttaneen sitä sitten sosiaalisiksi kirjastoksi tai kirjastonuorisotyöksi, kehittämistä. Kuten jo aiemmin olen tullut maininneeksi, eniten kehitettävää olisi yleisesti tällaisen toiminnan markkinoinnissa nuorille. Pohdittavaa on siinä, kuinka se saataisiin niin sanotusti myytyä nuorille ja innostettua heidät mukaan. Itse totesin ohjaajakaverini kanssa, että nuorten tapaaminen ja heidän kanssaan jutteleminen tuntuivat meistä toimivilta. Etenkin sen jälkeen, kun nuorilta kuulumme, että he olivat mainoksen nähdessä ajatelleet, että kyseessä on lukupiiri.

Mikäli toiminta vakiintuisi ja lisäisi näkyvyyttä, voitaisiin mahdollisuuksia laajentaa. Kenties jossakin vaiheessa olisi, että kirjastoissa voitaisiin alkaa järjestää nuorille johonkin tiettyyn teemaan keskittyneitä kerhoja. Toisaalta en näkisi mahdottomana myöskään sitä, että nuoret alkaisivat pitämään toisilleen kerhoja. Hyödynnettäisiin siis vertaisohjausta ja sitä osaamista, mitä nuorilla varmasti löytyisi. Toimintaa voitaisiin tehdä niin, että aikuinen olisi auttamassa ja hiukan valvomassa kerhotoimintaa.

Opinnäytetyön työn alussa en osannut edes aavistaa, kuinka asiat menisivät vuoden 2013 aikana. Kesän aikana suoritin kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelmaan kuuluvan viimeisen, Ammatillisen kasvun syventävän harjoittelun (12op) Mikkelin kaupunginkirjasto – Etelä-Savon maakuntakirjastolla Kirjavaa-hankkeessa, josta sain hanketyöntekijän paikan. Samassa yhteydessä minulle tarjottiin mahdollisuutta jatkaa Kirjastoklubin pitämistä. Suostuin siihen ja edellisen vuoden mukana olleet nuoret olivat innoissaan klubin jatkumisesta. Klubi on alkanut ilmiselvästi saada jalansijaa. Mukaan on tullut neljä uutta tyttöä. Mukava on myös ollut huomata heidän tulevan eri kouluista. Hiukan pitää tulevaisuudessa paremmin huomioida se, että uudet tytöt saavat samalla tavalla huomiota kuin pitempään mukana olleet. Pitää jutella ”vanhojen tyttöjen” kanssa. Nyt, kun he ovat vanhimpia ja pisimpään mukana olleita, heidän tulisi toimia esimerkkeinä.

Klubin toimintaa on jatkunut niin, että tytöillä on mahdollisuuksia edelleen vaikuttaa siihen, mitä klubilla tehdään. Syksyn 2013 alussa on tullut huomattua, että Kirjastoklubi-toiminnalle on ollut tarvetta, ja pikku hiljaa se vaikuttaisi näin ohjaajan näkö-

kulmasta vakiinnuttavan asemiaan. Alkuajoista asti mukana olleet nuoret ovat edelleen mukana, ja toimintaan on tullut mukaan myös neljä uutta nuorta, edustaen samalla muitakin Mikkelin kouluista. Tärkeäksi tekijäksi nouseekin nyt se, että tytöt eivät ryhmytyisi vain omiin pieniin ryhmiinsä, vaan voisivat ystävystyä toistensa kanssa ilman ennakkoluuloja.

Kirjastoklubi-toiminnasta on ollut hyötyä myös muuten kuin nuorten kannalta. Mikkelissä on alkanut Mikkelin kaupunginkirjaston – Etelä-Savon maakuntakirjaston sekä Mikkelin ammattikorkeakoulun yhteishanke Kirjavaa, jonka mainitsen jo edellisessä kappaleessa. Kirjavaa-hankkeen tavoitteena on muun muassa lisätä nuorten medialukutaitoa sekä kansalaisvalmiuksia. Hankkeen puitteissa halutaan myös juurruttaa uusia käytänteitä kirjastojen ja nuorisotyön muodoiksi ja lisätä näin moniammatillista yhteistyötä. Kirjastoklubin toiminta on toiminut eräänlaisena alkukokeiluna. Olen pystynyt hyödyntämään Kirjastoklubi-toimintaa Kirjavaa-hankkeen koulutuksissa. Kokemuksen myötä olen pystynyt tekemään ja toteuttamaan koulutuksissa toiminnallisen osuuden. Tällä olen onnistunut demonstroimaan, mitä nuorten kanssa voidaan tehdä kirjaston materiaaleja hyödyntäen. Tämä on toiminut innoituksena sille, millaisia uusia käytänteitä voitaisiin luoda myös tämän tietyn hankkeen puitteissa. (KIRJAVAA – kirjastojen ja nuorisotyön monialaisen yhteistyön kehittäminen osallisuuden ja yhdenvertaisuuden tukemiseksi 2012.)

LÄHTEET

Almgren, Päivi & Jokitalo, Päivi, 2010. Kirjasto 2011. Vaikutteita maailmalta. Helsinki: BTJ Finland Oy

Hokkanen, Laura. 2013. Viiden tähden olohuone. Kirjastot nuorisotyön uutena toimintaympäristönä. Teoksessa Komonen, Katja, Suurpää, Leena & Söderlund, Markus (toim.) 2013. Kehittyvä nuorisotyö. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, Suomen Nuorisoyhteisö – Allianssi, Mikkelin ammattikorkeakoulu, 149 - 161.

Isoherranen, Kaarina 2005. Moniammatillinen yhteistyö. Vantaa: Werner Söderström Osakeyhtiö

Isoherranen, Kaarina, Rekola, Leena & Nurminen, Raija 2008. Enemmän yhdessämoniammatillinen yhteistyö. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.

Kirjastoparkki 2011. WWW-dokumentti.

<http://hankkeet.kirjastot.fi/hanke/kirjastoparkki>. Ei päivytystietoja. Luettu 27.10.2013.

KIRJAVAA – kirjastojen ja nuorisotyön monialaisen yhteistyön kehittäminen osallisuuden ja yhdenvertaisuuden tukemiseksi 2012. WWW-dokumentti.

<http://hankkeet.kirjastot.fi/hanke/kirjavaa-%E2%80%93-kirjastojen-ja-nuorisoty%C3%B6n-monialaisen-yhteisty%C3%B6n-kehitt%C3%A4minen-osallisuuden-ja>. Ei päivytystietoja. Luettu 12.6.2013

Koskinen, Jaana 2012. Yhdeksäsluokkalaisten lukuharrastus ja kirjastonkäyttö: kyselytutkimus pirkanmaalaisella yläkoululla. Tampereen yliopisto. Informaatiotieteiden yksikkö. Pro Gradu-tutkielma. WWW-dokumentti.

<http://tampub.uta.fi/browse?value=KOSKINEN%2C+JAANA&type=author>. Ei päivytystietoja. Luettu: 23.10.2013.

Lovio, Maisa 1994. Muurit murtuvat. Kertomus nuorisotoimen, kirjaston ja asukkaiden yhteistyöstä Vantaan Koivukylässä.

Länkinen, Tiina 2012. Flash mob -ilmiö riistäytyy käsistä. WWW-dokumentti. http://yle.fi/uutiset/flash_mob_-_ilmio_riistaytyy_kasista/6264463. Päivitetty 23.8.2012. Luettu 18.11.2013.

Nieminen, Juha 1995. Nuorisossa tulevaisuus, suomalaisen nuorisotyön historia. Nuorisotutkimusseura r.y. Helsinki: Lasten Keskus Oy

Nieminen, Juha 2007. Vastavoiman hahmo- nuorisotyön yleiset tehtävät, oppimisympäristöt ja eetos. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) 2007. Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Nuorisotutkimusverkosto. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, 21–43.

Nikulainen, Terhi 2011. Espoon asiakasraadit ja kirjasto. Teoksesta Almgren, Päivi & Jokitalo, Päivi (toim.) 2011. Kirjasto 2012. Asiakkaan asialla. Helsinki: BTJ Finland Oy, 194 - 215.

Poikela, Esa 2005. Onko sosiaalisen pääoman värillä väliä? Teoksesta Poikela, Esa (toim.) 2005. Oppiminen ja sosiaalinen pääoma. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print, 9 - 27.

Pehrman, Timo 2005. Sovittelu luottamuksen lähteenä- mitä ja miten rikoksen tai riidan osapuolet voivat oppia? Teoksesta Poikela, Esa (toim.) 2005. Oppiminen ja sosiaalinen pääoma. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print, 53 - 70.

Rajakaltio, Helena 2005. Sosiaalisen pääoman kehkeytymisen ehdot kouluuyhteisössä. Teoksesta Poikela, Esa (toim.) 2005. Oppiminen ja sosiaalinen pääoma. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print, 127 – 156.

Ryynänen, Mirja 1998. Kirjastojen rooli modernissa yhteiskunnassa. Nettilähde http://www.kirjastot.fi/kirjastoala/julkaisut/kirjastojen_rooli. Luettu 21.10.2013. Ei päivitystietoja.

Svanhild, Aabö, Audunson, Ragnar & Vårheim, Andreas 2010. How do public libraries function as meeting place? Teoksessa Hernon, Peter & Schwartz, Candy 2010.

Library & Information Science Research. An international journal. Elsevier, Library Connect, 16 – 26.

Vaaranen, Heli 2005. Nuorten luovat pikkuheimot ja työn tulevaisuus. Teoksessa Hautamäki, Antti, Lehtonen, Tommi, Sivola, Juha, Tuomi, Ilkka, Vaaranen, Heli & Veijola, Soile 2005. Yhteisöllisyyden paluu. Helsinki: Gaudeamus.

Wais, Mathias 2005. Lapsuus ja nuoruus nykyaikana. Kasvatuksen mielekkyydestä ja mielettömyydestä. Suomen antroposofinen liitto

KIRJASTOKLUBI OHJELMA

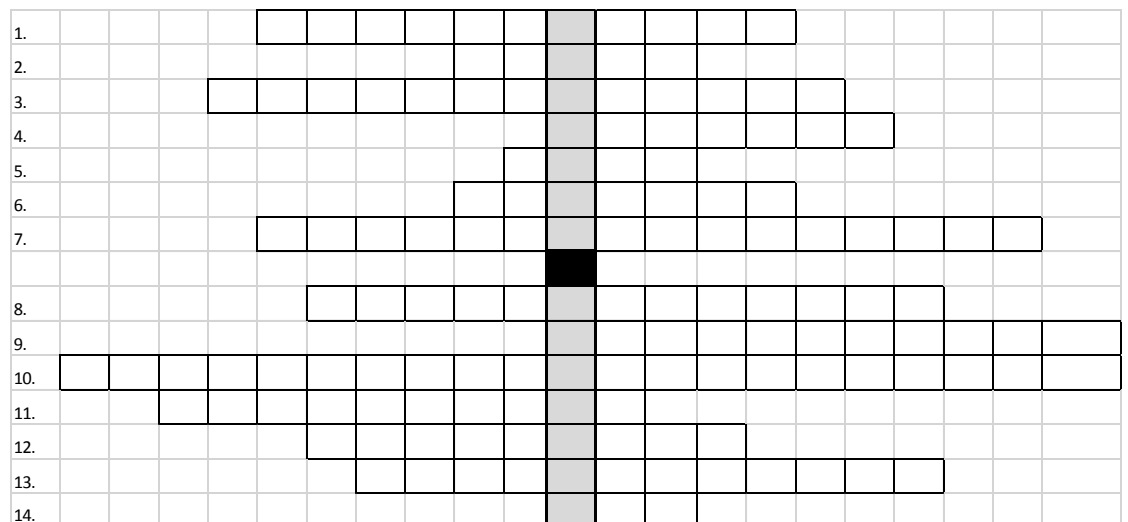
ke 30.1	Kuusen karistajaiset
ke 6.2	Kirjastoseikkailu
ke 13.2.	Ystävänäpäivä-teema
ke 20.2	Yökirjasto?
HIIHTOLOMA	
ke 6.3	Ruokakerta
ke 13.3	Elokuvan suunnittelu ja kuvaus
ke 20.3	Elokuvan editointi
ke 27.3	Pääsiäis-teema
ke 3.4	Piirtäminen tms.?
ke 10.4	Larppaus
ke 17.4	Nuorten oma kerta
ke 24.4	Flash mob- suunnittelu ja harjoittelu
ma 29.4	Flash mob harjoitukset?
ke 8.5	Flash mob ja päättäjaiset

PALAUTE KIRJASTOKLUBISTA

1. Mitä mieltä olet ollut syksyn ja kevään kertojen sisällöstä?
2. Mitä olisit toivonut sisältöön lisää?
3. Mikä oli parasta kirjastoklubissa?
4. Mitä toivot, että olisi tehty toisin?
5. Mitä mieltä olet siitä, että kirjastoklubia oli kerran viikossa keskiviikko iltaisin puolentoista tunnin ajan?
6. Olisitko halunnut kirjastoklubiin enemmän ihmisiä osallistumaan? Miksi olisit halunnut/miksi et olisi halunnut?
7. Osallistuisitko ensi syksynä kirjastoklubiin jos se jatkuisi vielä silloin?
8. Missä ja miten kirjastoklubia kannattaisi mielestäsi mainostaa jatkossa?

KIRJASTOSEIKKAILU NUORILLE JA AIKUISILLE (UUSI VERSIO)

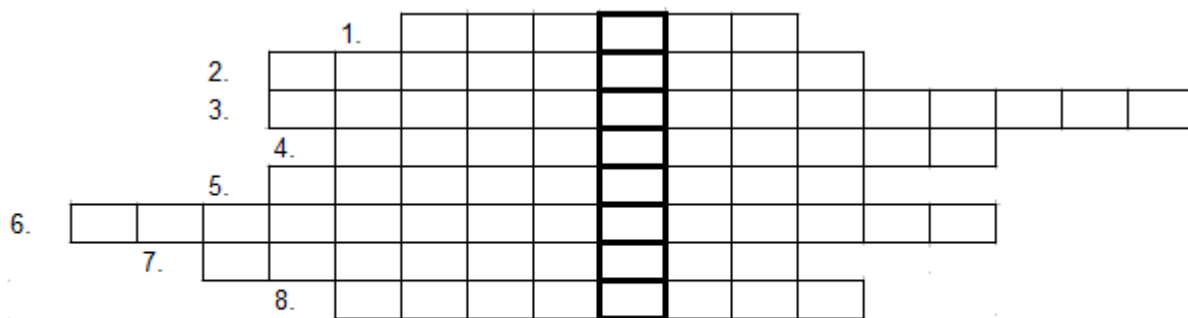
1. Etsi paikka, josta löytyy kirjoja yhdestä paikasta väliltä 0...99.3. Mikä tämän osaston nimi on?
2. Kuinka monella koneella voit surffailla yläkerrassa?
3. Millä pystyy kuuntelemaan musiikkia musiikkiosastolla? (ei cd-soitin)
4. Jos kahvi hammasta kolottaa, mistä siihen yleensä saa helpotusta?
5. Tarkastele lehtihyllyä lasten ja nuorten osastolla. Etsi se lehti, joka alkaa aakkosten neljännellä kirjaimella.
6. Mitä väriä kirjastosta löytyy paljon uudistuksen myötä, esim. tyynyistä, hyllyistä ja sohvista?
7. Ketkä pitävät esim. kirjaston kirjat järjestyksessä?
8. Lase kaikki mustavalkoiset kyltit AIKUISTEN osastolla
9. Et ole lapsi, et nuori, mutta et aikuinenkaan. Kirjastosta löytyy vielä yksi kategoria. Mikä silloin olet, jos et mikään edellä mainituista?
10. Kuinka monta porrasta johtaa yläkertaan? Lase ja kirjoita tulos
11. Kirjoita tiedonhakuun Minna Canth. Mikä on ensimmäinen hänen teoksensa, jonka kone tarjoaa?
12. "Laineilla keinui pieni lautta vain..." Kuka laulustakin tuttu frakkipukuinen herra on löytänyt tiensä kirjastoon ja viihtyykin parrasvaloissa?
13. Mitkä ovat muinaismuistoja menneisyydestä elokuvahyllyssä?
14. Etsi maakuntakokoelmahuone. Sieltä löydät valkoisen kyltin, jossa on tekstiä. Laita tekstistä löytyvä kirjainlyhennelmä ristikkoon

KIRJASTOSEIKKAILU LAPSILLE

Olipa kerran ukko nimeltä Pesonen ja hänellä kissa nimeltä Viiru. He molemmat pitivät toisistaan paljon ja olivat erottamattomia. Eräänä aamuna tapahtui kuitenkin jotain odottamatonta: Viiru oli kadonnut. Pesonen etsi kaikkialta: hän etsi sängyn alta, ullaolta, liiteristä, kanalasta ja hän jopa kurkisti maton alle, mutta ei löytänyt ystäväänsä mistään. Kurkistaessaan kattilaan Pesonen kuitenkin löysi jotain outoa: paperin, jossa kerrottiin vihjeitä Viirun olinpaikasta. Pesonen ei kuitenkaan osannut tulkita vihjeitä. Osaatko sinä auttaa Pesosta?

1. Voit istu lastenosastolla monen värisissä säkkituoleissa. Niitä on oransseja sekä punaisia. Minkä värinen säkkituoli löytyy vielä näiden lisäksi?
2. Laineilla keinui pieni lautta vain...Tässä tutussa laulussa esiintyvän eläimen löydät myös lastenosastolta. Mikä on tämä eläin?
3. Millä pienellä esineellä voit lainata kirjaston kirjoja?
4. Mihin lastenosaston seinältä löytyvään vihreään esineeseen voit käydä piirtämässä?
5. Mikä on sen kuvatarinan nimi, jossa Aku Ankkakin voi esiintyä?
6. Lastenosastolta löytyy kuvitettu maailmankartta. Eräältä kylmältä ja jäiseltä saarelta löytyy värikäs lentämiseen tarkoitettu kulkuväline. Mikä se on?
7. Kirjastossa voit pelata pelikonsolilla. Mistä esineestä näet kuvan pelatessasi?
8. Mikä hassulta näyttävä monivärinen esine, johon voit ripustaa vaatteita löytyy lastenosastolta?

Onnittelut! Nyt olet selvittänyt Viirun olinpaikan. Vie paperi neuvontatiskille ja katsokaa yhdessä kirjastonhoitajan kanssa löysittekö Viirun. Pesonen kiittää avustasi.

KIRJASTOSEIKKAILU NUORILLE JA AIKUISILLE (VANHA VERSIO)

Ilo on kadonnut maailmasta ja ihmiset ovat unohtaneet kuinka iloita pienistä asioista. Hyvää mieltä on kuitenkin onnistuttu kätkemään paikkaan, jonka sen etsijät voivat vain löytää. Paikan löytämiseksi on laadittu koodi, jonka ratkaisemiseksi täytyy selvittää eräitä tehtäviä. Ne täytyy suorittaa muiden ihmisten huomaamatta ja yleistä pahenusta aiheuttamatta. Onnea etsintään.

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV

1. Kuka frakkipukuinen herra seisoo kaiken yläpuolella? Laita kirjain, jota vastauksessa on eniten kohtaan XII
2. Kuinka monta mustavalkoista kylttiä on lasten – ja nuorten osastolla? Saadun summan toinen kirjain sijoitetaan taulukkoon vasemmalta aloittaen ja alkuun palaten summan lukumäärän verran.
3. Tarkastele lehtihyllyä lasten osastolla. Etsi se lehti, joka alkaa aakkosten neljännellä kirjaimella ja ota lehden nimen ensimmäisen tavun viimeinen kirjain kohtaan V
4. Kirjaston alakerrasta löytyy kummalliselta näyttävä kuusivärinen esine, joka on hyödyllinen etenkin ulkoa tultaessa. Taulukon kirjaimen II saat kun $6:2=?$ ja otat laskutoimituksen tulosta vastaavan kirjaimen kyseisen esineen sanasta.
5. Etsi rakennuksesta sinioranssi- kyltti ja ota vieraskielisen sanan ensimmäinen kirjain kohtaan XI
6. Mihän maahan haluat matkustaa, jos hyllykoodi on 46.81? Ota tästä sanasta toiseksi viimeisen tavun ensimmäinen kirjain ja sijoita se kohtaan I
7. Kirjoita tiedonhakuun Minna Canth. Mikä on ensimmäinen hänen teoksensa, jonka kone tarjoaa? Vastauksesta ota ensimmäinen kirjain kohtaan IX. Muista poistaa tämän jälkeen hakutietosi koneelta.
8. Tarkastele dvd-hyllyn puoliväliä aikuisten osastolla. Millä kirjaimella alkavat elokuvat oikealla alalaidassa? Sijoita saatu kirjain kohtaan X
9. Mitä väriä kirjastossa löytyy paljon tyynyistä, hyllyissä ja sohvilla? Laita värin ensimmäinen kirjain kohtaan XIII
10. Ketkä pitävät esimerkiksi kirjaston kirjat järjestyksessä? Sanan ensimmäinen kirjain sijoitetaan kohtaan IV
11. Kuinka monta porrasta tarvitaan päästäkseen yläkertaan? Numeron toiseksi viimeinen kirjain sijoitetaan kohtaan XIV

12. _____ = VIII (ensimmäinen kirjain)

13. Musiikkiosastolta löytyy soitin. Miksi kutsutaan soittimen osia, joilla ääni tuotetaan? Ota sanasta viimeinen kirjain kohtaan VII
14. Etsi maakuntakokoelmahuone. Sieltä löydät valkoisen kyltin, jossa on tekstiä. Tekstistä löytyy kirjainlyhennelmä, jonka viimeinen kirjain sopii kohtaan III

Hyvän mielen löytämiseksi ei tarvitse siirrellä mitään kirjastoon kuuluvaa. Lähiympäristön tutkiminen riittää. Toivottavasti hyvä mieli tavoitti sinut ja jätähän iloa myös muille sen löytäjille.